

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ
Кафедра: менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему: «**Управління надійністю страхової компанії
(на матеріалах ПрАТ СК «ПЗУ Україна»)»**

Виконала:

студентка магістратури
за спеціальністю 072 Фінанси,
банківська справа та страхування
Сорохан Катерина Андріївна.

Керівник: Крушинська А.В.,
к.е.н., доцентка, доцентка
кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та
страхування

Рецензент: головний спеціаліст ПрАТ
СК «ПЗУ Україна» Дубенко О.І.

АНОТАЦІЯ

Сорохан К.А. Управління надійністю страхової компанії ПЗУ Україна. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2023. – 66с.

Магістерська робота присвячена дослідженню управління надійності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» та пошуку шляхів її вдосконалення.

Розкрито сутність та ключові показники надійності ПрАТ СК «ПЗУ Україна».

Досліджено управління надійністю страхової компанії та сформовано поетапну політику управління нею. Визначено основні показники надійності страховика, систему управління надійністю та розроблено шляхи її покращення.

Здійснено аналіз надійності страхової компанії, як важливої складової діяльності ПЗУ Україна. Проведено аналіз, досліджено показники стійкості, фінансової надійності, платоспроможності та визначено, що ПрАТ СК «ПЗУ Україна» має належний запас платоспроможності, є фінансово стійкою та надійною компанією.

Під час проведення оцінки ефективності управління надійністю страховою компанією, доведено що дане управління є ефективним.

Запропоновано напрями оптимізації управління надійності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» та розроблено пропозиції систем інвестування страховою компанією.

Окрема увага приділена теоретичним, методичним положенням і практичним рекомендаціям щодо управління надійністю страховою компанією та комплексного підходу до вирішення нюансів в управлінні надійністю ПрАТ СК «ПЗУ Україна»

Ключові слова: *управління, надійність, стійкість, фінансова надійність, оцінка.*

ANNOTATION

Sorokhan K.A. Reliability management of the insurance company PZU Ukraine. Qualifying scientific work on manuscript rights. Master's thesis for obtaining a master's degree in the specialty 072 Finance, banking and insurance. – Khmelnytskyi Leonid Yuzkov University of Management and Law, Khmelnytskyi, 2023. – 65 p.

The master's thesis is devoted to the study of the reliability management of the insurance company PZU Ukraine and the search for ways to improve it.

The essence and key reliability indicators of the PZU Ukraine insurance company are revealed.

The reliability management of the insurance company was studied and a phased policy of its management was formed. The main indicators of the insurer's reliability, the mechanism of reliability management were studied and ways of its improvement were developed.

An analysis of the reliability of the insurance company, as an important component of the activity of PZU Ukraine, was carried out. The analysis was carried out, indicators of stability, financial reliability, solvency were studied and it was determined that IC PZU Ukraine has an adequate reserve of solvency, is a financially stable and reliable company.

During the assessment of the effectiveness of reliability management by the insurance company, it was proven that this management is effective.

Directions for optimizing the reliability management of IC "PZU Ukraine" are proposed and proposals for investment systems by the insurance company have been developed

Special attention is paid to theoretical, methodical provisions and practical recommendations regarding the management of the reliability of the insurance company and a comprehensive approach to solving the nuances in the management of the reliability of the PZU Ukraine insurance company.

Key words: management, reliability, stability, financial reliability, assessment.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	7
1.1 Поняття надійності страхової компанії та система показників її оцінки	7
1.2 Система управління надійністю страхової компанії.....	16
РОЗДІЛ ПАНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «ПЗУ УКРАЇНА».....	22
2.1 Рейтингові фактори впливу на надійність страхової компанії «ПЗУ Україна».....	22
2.2 Аналіз фінансової надійності страхової компанії «ПЗУ Україна».....	29
РОЗДІЛ ПОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «ПЗУ УКРАЇНА».....	39
3.1 Оптимізація показників фінансової надійності страхової компанії.....	39
3.2 Аgeli-управління як напрямок підвищення надійності страхової компанії «ПЗУ Україна».....	49
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність роботи. На сьогоднішній день зростає роль страхових компаній, як однієї з ключових ланок фінансово-кредитної системи. Однак враховуючи низький рівень доходів населення, недосконалу нормативно-правову базу, економічну, політично-військову нестабільність в Україні не має надійної основи для сталого економічного розвитку страховиків. Розв'язання багатьох проблем, що стоять перед українською економікою, залежить від ефективності функціонування страхової системи.

Безперечно, лише надійні страховики ефективно впливають на фінансовий ринок, оскільки відсутність або низький рівень надійності суб'єкта господарювання призводить до його неплатоспроможності, а у кінцевому результаті і до банкрутства. Тому виникає необхідність у зміцненні надійності страховиків.

Теоретичну базу дослідження окремих аспектів надійності страхових компаній розглядаються у працях таких українських науковців Олійник В.М., Горбач Л.М., Внукова Н.М., Шевчук О.О., Бутиріна В.М та зарубіжних вчених Кларк Л., Найвуд М., та інші.

Наукові дослідження цих і багатьох інших авторів створили методологічні й теоретичні передумови для розробки методик, аналізу, оцінки надійності страхових компаній. Однак, через невирішеність цього питання, постає необхідність детально розглянути та провести аналіз визначення надійності страхових компаній та виділити шляхи вдосконалення даного процесу.

Мета та завдання дослідження. Мета роботи полягає в опрацюванні теоретичних положень та розробленні практичних рекомендацій щодо управління надійністю страхової організації в сучасних умовах.

Відповідно до даної мети визначено такі основні завдання дослідження:

- визначити поняття надійності страхової компанії та систему показників оцінки надійності страхової компанії;
- дослідити систему управління надійністю страхової компанії;
- здійснити оцінку впливу рейтингових факторів на надійність страхової компанії «ПЗУ Україна»;

- здійснити аналіз фінансової надійності страхової компанії «ПЗУ Україна»

- оптимізувати показники фінансової надійності страхової компанії «ПЗУ Україна».

- запропонувати Ageli-управління, як напрямок підвищення надійності страхової компанії «ПЗУ Україна»

Об'єктом дослідження фінансово-господарська діяльність ПрАТ СК«ПЗУ Україна».

Предметом дослідження є система управління надійністю страхової компаніїПрАТ СК «ПЗУ Україна».

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань застосованізагальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: аналіз і синтез,абстрагування та узагальнення — для уточнення категоріально-понятійногоапарату надійності страхової компанія та дослідження методів її забезпечення;коефіцієнтний, статистичний, порівняння — для оцінювання надійності на прикладі ПрАТ СК «ПЗУ Україна»; табличний і графічний –для наочного представлення теоретичних і практичних результатівдослідження.

Інформаційну базу роботи складають закони України, нормативно-правові акти, які визначають і регулюють питання надійності та стійкості страхових організацій, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові та практичні дослідження у фахових економічних виданнях і матеріали науково-практичних конференцій з даної проблематики, Інтернет- ресурси та фінансова звітність страхової компанії «ПЗУ Україна».

Практична значущість отриманих результатів роботи полягає в тому, що виявлені проблеми під час дослідження даної теми можуть використовуватись у процесі оптимізації надійності страхових компаній.

Апробація результатів дослідження представлена на XXVI міжнароднійнауково-практичнійінтернет–конференції«НАУКОВІ ПІДСУМКИ 2021 РОКУ»; II Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених присвяченій пам'яті видатного українського вченогоекономіста Сергія Юрія.

РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1 Поняття надійності страхової компанії та система показників її оцінки

На сучасному етапі складно уявити інституційну структуру економіки розвинутої країни без страхових компаній, які виступають головними учасниками фінансового ринку. Особливістю діяльності страховиків – отримання «плати наперед» за фінансові послуги – визначає необхідність наявності певних гарантій зі сторони страховика перед своїми клієнтами: страхувальниками, вигодонабувачами та застрахованими особами.

При цьому, враховуючи тісну взаємодію страховиків через механізми співстрахування та перестрахування, погіршення фінансового стану однієї компанії може спровокувати шквал неплатежів з боку решти страховиків та інших учасників страхових відносин, генеруючи «ланцюг неплатежів».

За своєю сутністю механізм страхування передбачає за визначеною платою перенесення ризику зі страхувальника на страхову компанію з метою забезпечення надійного захисту для клієнта. За відсутності об'єктивних гарантій спроможності страхової компанії відповідати за своїми зобов'язаннями страхування втрачає будь-який сенс [17].

Термін «надійність», як правило, трактується в залежності від контексту, де він розглядається. Але у широкому розумінні надійність – це «можливість системи виконувати покладені на неї функції впродовж визначеного проміжку часу за певних умов експлуатації» [8, с. 41.]

О.А. Кириченко, досліджуючи надійність страхової компанії, визначає її як здатність забезпечити безумовну збереженість клієнтських коштів і повне виконання своїх зобов'язань. Однак, на нашу думку, це визначення є вузьким та представляє надійність страхової компанії лише для клієнтів [27]

Більш широке трактування поняття «надійність страхової компанії» представлено Бутиріною В.М. авторка розглядає надійність страхової компанії,

як динамічний процес організації її фінансових ресурсів на основі адаптації компанії до змін зовнішніх і внутрішніх умов функціонування з метою підвищення ефективності її діяльності та дотримуючись перспективних напрямів подальшого розвитку[9, с.25].

У законодавстві України, не має чіткого визначення щодо надійності страхової компанії. Також в наукових працях українських вчених можна ідентифікувати наявність двох понять: « стійкість страховика» та « надійність страховика», що призводить до неточності в трактуванні результатів роботи фінансової інституції. В даній роботі ми будемо притримуватися підходу щодо використання термінів «фінансова стійкість» та «надійність страховика» як таких, що мають однакове значення і є взаємозамінними. Дане рішення ґрунтується на іноземний досвід, адже в англійській мовній фаховій літературі використовується єдиний термін «financial strength of insurance companies», що означає фінансова стійкість, надійність страхової компанії.

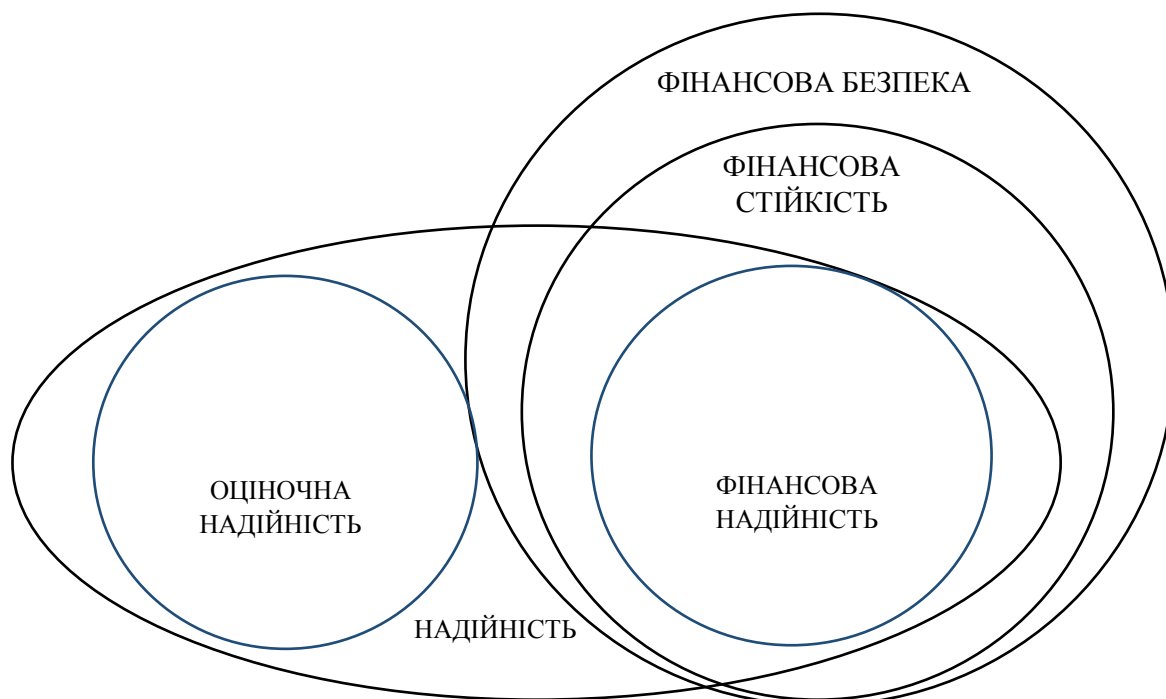

Рисунок - 1.1. Співвідношення понять «надійність», «фінансова надійність», «фінансова стійкість» та «фінансова безпека» страховика

Примітка*: складено автором.

На нашу думку, надійна страхова компанія, не завжди є стійкою, але стійка страхова компанія це – завжди надійна. Тому, дуже важливо розглядати

надійність страховика з різних ракурсів. Надійність страховика поняття широке та охоплює в собі фінансову надійність та оціночну надійність, як видно на рис. 1.2.

Далі розглянемо детальніше, основні показники надійності страхової компанії.

Рисунок - 1.2.Складові надійності страхової компанії

*Примітка: побудовано автором.

Як видно з рис.1.2 фінансова надійність страховика вміщує в себе такі основні фінансові показники: фінансову стійкість, стабільність, ліквідність, платоспроможність, конкурентоспроможність, рентабельність та ін.Надійність

страхової компанії ототожнюється з ліквідністю, адже відомо, що ліквідність страхової - це здатність швидко перетворювати свої активи в грошові кошти, з метою своєчасного виконання своїх зобов'язань. Оскільки ліквідність страховика передбачає його платоспроможність, то можна стверджувати, що ця категорія також є складовою надійності страхової компанії.

Оціночну надійність страхової компанії складають показники, що характеризують страхову компанію з точки зору клієнтів (на скільки клієнти готові довірити свої кошти страховику, рекомендувати страхову компанію), а також входження страховика до міжнародної фінансової групи, можливість впливати на ринок, підтримка акціонерів та ін. Що також є надзвичайно важливими факторами під час вибору страхової компанії клієнтами.

Далі розглянемо, як трактують науковці поняття фінансова надійність страхової компанії, оскільки кожен науковець трактує їх по-різному, та розглядає це питання у різних аспектах. Якщо розглядати надійність у рамках фінансової надійності, тоді запропоновано такі варіанти визначень (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. Визначення сутності поняття «фінансова надійність страховика» різними авторами (зеленим зразок - далі по ньому підправити)

Автор	Поняття «надійність», «фінансова надійність» страховика»
Олійник В.М. [35,с. 151]	«... такий стан та якість фінансових ресурсів страхової компанії, за якого вона залишається платоспроможною та здатною у повному обсязі та своєчасно виконувати всі взяті на себе зобов'язання в умовах негативного впливу екзогенних та ендогенних факторів економічного середовища та забезпечувати відновлення своїх фінансових показників до необхідного рівня в разі дії негативних чинників»
Єрмошенко А.М. [16,с. 50]	Ототожнює фінансову стійкість та фінансову безпеку страховика, визначає як такий стан його фінансів, що «характеризується збалансованістю фінансових показників та інструментів, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє йому своєчасно та у повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової компанії»
Горбач Л.М. [15, с. 431, 437]	«Фінансова надійність (стійкість) - постійна збалансованість, або перевищення доходів над витратами страховика загалом по страховому фонду»
Внукова Н.М. [10, с.23]	«Фінансова надійність (стійкість) - це його здатність виконати страхові зобов'язання, які прийняті за договорами страхування та перестраховування внаслідок впливу несприятливих чинників»

Продовження таблиці 1.1

О.Д. Вовчак [11, с. 65-66]	Фінансова надійність страхових компаній – здатність виконувати взяті на себе зобов'язання за усіма укладеними договорами страхування.
О.О. Шевчук [56, с.81-64]	Фінансова надійність страхових компаній - здатність страхової компанії зберігати нормальний стан фінансових потоків під впливом незначних збурень зовнішнього середовища, постійне збалансування або перевищення доходів над витратами по страховому фонду в цілому.
М.М. Александрова [1, С.89]	Фінансова надійність страхових компаній – постійне переважання доходів над витратами в межах розрахунків за страховим фондом, яке забезпечується платоспроможністю страховика.
RAEX-Europe [65]	Фінансова надійність страхової компанії-це здатність компанії виконувати свої поточні та майбутні зобов'язання перед страхувальниками та вигодоотримувачами в рамках договорів страхування, співстрахування та перестраховування.
CEASA [58]	Під фінансовою надійністю слід розуміти математичну характеристику, що відображає динаміку надійності компанії до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі.

*Примітка: побудовано автором.

Узагальнення визначень, наведених у табл. 1.1 дозволило запропонувати власне визначення фінансової надійності страховика - це такий стан, який досягається завдяки постійному процесу підтримки фінансових ресурсів у платоспроможному стані (колікомпанія здатна виконати і погасити свої страхові зобов'язання і за необхідності виконати перестраховування).

Загальноприйнятий підхід до визначення сутності фінансової надійності страхової компанії наведений С.С. Осадцем, згідно з яким «фінансова надійність страховика – це спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування у випадку впливу несприятливих чинників» [37, с. 245].

За результатами аналізу сучасних поглядів науковців стосовно терміну «надійності страховика» запропоновано власну дефініцію даного поняття, згідно з якою надійність страхової компанії – це здатність фінансової установи постійно забезпечувати ефективну діяльність, протистояти зовнішньому і внутрішньому впливу, зберігати можливість виконувати свої зобов'язання вчасно і в повному обсязі; а також бути клієнтоорієнтованою, конкурентноспроможною, займати лідерські позиції на страховому ринку, мати гарну репутацію, та мати позитивні відгуки клієнтів.

Законом України «Про страхування» [45] висуваються особливі вимоги до фінансової стійкості страховика - однією з таких умов визначено наявність сплаченого статутного фонду та гарантійного фонду (у розмірі 1 млн. євро для ризикового страхування та 10 млн. євро для страховика, який займається страхуванням життя). До гарантійного фонду страховика належить додатковий та резервний капітал, а також сума нерозподіленого прибутку.

Наступна вимога - створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань, а також перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим. Отже, відповідно до законодавства робиться наголос на досягненні нормативно встановлених абсолютних показників розміру відповідних складових активу або пасиву страховика.

Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України з метою стандартизації процедур здійснення аналізу фінансової надійності страховиків своїм Розпорядженням [47] затвердила Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків, які ґрунтуються на тестах раннього попередження. Відповідно до Рекомендацій здійснюється розрахунок відносних показників. Хоча в документі наведено розрахунок та нормативні значення 11 показників, найвагомішими з них, що впливають на фінансову стійкість страхових компаній, є зворотній показник платоспроможності, показник незалежності від перестраховування та показник ліквідності активів.

Окрім того, варто звернути увагу, що існують показники оцінки фінансової надійності компаній без прив'язки до виду діяльності, а лише на основі формалізованої звітності. До таких показників належать коефіцієнт автономії, забезпеченості власним капіталом, коефіцієнт фінансового левериджу тощо. У своїй оцінці вони роблять акцент на достатності власного капіталу для забезпечення безперебійної операційної діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, до фінансової стійкості страховика висуваються вимоги на законодавчому рівні, наводяться рекомендації регулятора та існують формалізовані підходи до її оцінки.

Щоб оцінити надійність окремо взятої страхової компанії, розглянемо методики оцінки (табл. 1.3).

Таблиця 1.2 - Методика аналізу фінансової та оціночної надійності страхової компанії

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення
<i>Згідно ЗУ «Про страхування»</i>		
Статутний фонд	Статутний капітал	1 млн. євро
Страхові резерви	Сума страхових резервів	-
Фактичний запас платоспроможності	Баланс - НА - Зобов'язання	71,1млн. грн.
<i>Тести раннього попередження відповідно до Розпорядження Нацкомфінпослуг</i>		
Зворотний показник платоспроможності	$ZPP = 100 * (\text{Загальна сума зобов'язань} / \text{Баланс})$	від 0 до 20%
Показник незалежності від перестраховування	$PNP = 100 * (\text{Чиста сума премій по всіх полісах} / (\text{Валова сума премій по всіх полісах}))$	від 50% до 85%
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	$PBRK = 100\% * (\text{Чисті страхові резерви} / \text{Баланс})$	від 0 до 50%
<i>Оцінка фінансової стійкості підприємства</i>		
Коефіцієнт автономії	$KA = (\text{Власний капітал} / \text{Баланс}) * 100\%$	більше 50%
Коефіцієнт забезпечення власним капіталом	$KZB = (\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}) * 100\% / \text{Обор активи}$	більше 10%
<i>Оцінка рейтингових факторів, що впливають на надійність страховика</i>		
Боргове навантаження	$(\text{Зобов'язання} / KA) * 100\%$	1-4 б
Рівень виплат	співвідношення кількості заявлених випадків і кількості фактичних виплат	1-4 б
Входження до міжнародної фінансової групи	Власники: іноземна корпоративна структура; фізична особа-нерезидент; резиденти України	1-4 б
Ризики власників	На скільки безпечно вкладати кошти в страхову компанію	1-4 б
Оцінка МТСБУ	«Якість врегулювання ризику»; «Рівень скарг»	1-4 б

*Примітка: побудовано автором на основі даних [45, 47].

Отже, як видно з табл.1.2 аналіз надійності страхової компанії охоплює багато факторів та складових. Фінансові показники визначаються у відсотковому та натуральному вимірах, в той час як оціночна надійність вимірюється в балах. Кожному фактору, присвоюється бал від 1 до 4. 1 означає негативну оцінку, 4 найвищий показник за яким може бути оцінений даний критерій. Тому чим вищі бали отримує страхова компанія за кожний показник,

тим вищим є її загальний рейтинг. Далі, ці бали визначають зірковий рейтинг страхової компанії.

Таблиця 1.3 Рейтинг визначення надійності страхової компанії

Значення суми загального заліку	Рейтинг	Зміст категорії
від 3,4 до 4,00	5	Високий рівень привабливості для клієнтів
від 2,8 до 3,39	4	Стабільний рівень привабливості для клієнтів
від 2,2 до 2,79	3	Задовільний рівень привабливості для клієнтів
від 1,6 до 2,19	2	Низький рівень привабливості для клієнтів
до 1,59	1	Катастрофічний рівень привабливості для клієнтів

*Примітка: складено автором на основі даних [30].

Як видно з таблиці 1.3 для кожної страхової компанії важливим є її зірковий рейтинг, саме за ним визначається надійність страхової компанії на ринку, враховуючи усі вище перелічені показники.

Таблиця 1.4 - Спільні показники оцінки надійності страховика, які використовуються в різних методиках

Розпорядження Нацкомфінпослуг від 17.03.2005 № 3755 [48]	Методика рейтингу надійності страхових компаній Forbes.Україна [46]	Олійник В. М. [35]
Ліквідність активів	Ліквідність активів	Коефіцієнт поточної ліквідності
Зворотний показник платоспроможності	Боргове навантаження	Коефіцієнт боргового навантаження
Ступінь незалежності від перестраховування	Рівень перестраховування	Коефіцієнт власного утримання в преміях
Обсяги страхування (андеррайтингу)	Рівень виплат	Коефіцієнт збитковості
Зміни в капіталі	Приріст капіталу	-
Дохідність	-	Коефіцієнт рентабельності продажів
Відношення чистих страхових резервів до капіталу	-	Коефіцієнт достатності страхових резервів
Дебіторська заборгованість	Входження в міжнародну фінансову групу	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за страховими виплатами
Ризик страхування	Коефіцієнт фінансової стійкості	Коефіцієнт автономії
Дохідність інвестицій	-	Коефіцієнт ділової активності
Зміни в сумі чистих премій за всіма полісами	Приріст страхових премій	-

*Примітка: складено на основі даних [48, 46, 35].

Підставою для вибору показників для оцінки надійності страховика є припущення, що фінансова надійність виявляється лише в момент урегулювання фінансових зобов'язань страховиком, а оціночна надійність виявляється на усіх моментах співпраці клієнта з страховою компанією, (починаючи від вибору страховика, далі користування послугами та завершуючи відгуком клієнта).

Наведені показники - тотожні індикатори, представлені різними авторами під різними назвами. Дані індикатори найточніше відображають здатність страхової компанії виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками та іншими кредиторами.

Отже, надійність страхової компанії – це здатність фінансової установи постійно забезпечувати ефективну діяльність, протистояти зовнішньому і внутрішньому впливу, зберігати можливість виконувати свої зобов'язання вчасно і в повному обсязі; а також бути клієнтоорієнтованою, конкурентноспроможною, займати лідерські позиції на страховому ринку, мати гарну репутацію, та мати позитивні відгуки клієнтів. Складність питання надійності пояснюється його комплексністю, оскільки в ньому зацікавлені всі суб'єкти страхових відносин: страхувальник, страховик та держава. Тому вирішення цієї проблеми повинно враховувати інтереси кожної зі сторін. Оцінка надійності страховика повинна включати не лише кількісні показники, а й якісні характеристики його діяльності. Адже, страховик, на відміну від інших підприємств, приймає від страхувальника гроші не в обмін на суто матеріальний товар або послугу, а в обмін на фінансову послугу, яка забезпечує страховий захист у вигляді майбутніх страхових виплат тільки тим страхувальникам, які зазнають збитків і потребуватимуть фінансової допомоги. Ця особливість (тобто «плата наперед») потребує певних гарантій щодо здатності страхової компанії відповідати засвоїми зобов'язаннями перед страхувальниками. Якісна оцінка фінансової стійкості страховика можлива шляхом застосування експертних методів з подальшим застосуванням інструменту рейтингування.

1.2 Система управління надійністю страхової компанії

Страхова компанія функціонує як єдина система у процесі аналізу, андеррайтингу, прийняття ризиків на страхування, виконання обов'язків перед власниками, страхувальниками, працівниками, ефективність чого досягається за умови ефективного управління усіма процесами страховика.

У загальному будь-яка система управління являє собою сукупність організаційних та економічних компонентів, що забезпечують погоджене, взаємозалежне й взаємодіюче функціонування всіх елементів для досягнення її цілей.

Створення ефективно функціонуючих механізмів управління страховою компанією повинно базуватися на основних методологічних принципах, характерних для формування будь-якої системи стратегічного управління, серед яких варто відмітити [1, с.155]:

- цілеспрямованість;
- системність;
- безперервність;
- ефективність;
- адаптивність;
- пріоритетність.

На управлінську структуру компанії також впливає безліч факторів, що ускладнюють контроль та управління певними показниками. Сукупність таких факторів відображено у таблиці 1.5

Таблиця 1.5 Сукупність факторів впливу на надійність страхової компанії

Фактори	Характеристика
Внутрішні	Структура страхового портфеля на інших зобов'язань
	Політика перестраховування
	Тарифна політика
	Якість та достатність власних коштів та страхових резервів
	Організаційна структура
	Рівень технологій
	Конкурентна позиція, ринкова поведінка, ділова активність
Внутрішні ризики	

Продовження таблиці 1.5

Зовнішні	Стан економіки і галузі
	Зовнішні ризики, рівень конкуренції та стан страхового ринку
	Ефективність державного регулювання
	Політика оподаткування
	Рівень довіри споживачів
	Політична ситуація та умови зовнішньоекономічної діяльності
	Якість врегулювання ризику
	Рівень скарг
	Якість надання послуг з огляду клієнтів

*Примітка: побудовано автором на основі даних [2, с.10].

Отже, як видно з таблиці надійність страхової компанії значною мірою залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів. Звісно страхова компанія не може врахувати всі наведені вище фактори в процесі своєї діяльності, тому її надійність буде залежати від кількості факторів, які будуть враховані. Одним з пріоритетних напрямків страховика має бути управління внутрішніми факторами впливу на надійність, адже за зовнішніми факторами страхова компанія не може впливати на них та здійснювати контроль. Управління внутрішніми факторами дає можливість досягти балансу між доходами та витратами організації, адже тарифна політика включає в себе усі необхідні фонди та резерви, що призначені для здійснення страхових операцій [14, с.121].

Також дуже важливу роль виконує перестраховування для забезпечення надійності страховика, що дозволяє:

- сформувати більш збалансований страховий портфель;
- скоротити ризик виникнення у страховика збитків від проведення страхових операцій;
- збільшенню можливостей страховика укласти договори страхування з великими страховими сумами;
- страховикам регулювати співвідношення між власним та залученим капіталом без відмови від договорів страхування [12, с.145].

Вплив зовнішніх факторів визначає позиції страхової компанії на ринку, та задає вектор її руху. Тому страхові компанії повинні швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища та пристосовуватись до них для здійснення ефективної діяльності, та залишатись конкурентоспроможними.

Далі розглянемо систему управління надійністю страховою компанією.

Рисунок - 1.3. Система управління надійністю страхової компанії.

*Примітка: побудовано автором на основі даних [49].

Отже, як видно з рис.1.3 система управління надійністю страхової компанії є досить складною, так як повинна враховувати зовнішніх та внутрішніх суб'єктів управління. Кожний з яких наділений окремими повноваженнями, інструментами, та методами впливу на страхову компанію, для забезпечення її ефективного функціонування в цілому, як єдиної фінансової установи.

Зокрема зовнішні суб'єкти керуються, як правило законодавчими актами, ліцензіями, здійснюють аудит, нагляд та контроль за дотриманням нормативів та вимог законодавства, у разі виявлення порушень застосовують штрафні санкції, чи інші види покарань.

В той час, як внутрішні суб'єкти здійснюють управління усіма процесами всередині компанії. Тобто, встановлюють власні правила та політику компанії, здійснюють бізнес-планування, інвестиційну політику, проводять організаційну роботу, і тд.

Для забезпечення роботи внутрішніх суб'єктів доцільно використовувати механізм управління, який складається з таких складових:

- маркетинговий аналізує зовнішнє середовище – страхового ринку, сегмент, попит, конкурентів і внутрішнє середовище – продуктів у розрізі їх життєвого циклу, оригінальних видів страхових послуг, формування бренду, як основного чинника вартості страховика. А також планування маркетингової політики, контроль за її реалізацією і регулювання до відхилень.

- технологічний визначається алгоритм дій конкретних працівників з метою укладання договору страхування. Технологічний механізм можна розглянути за наступними напрямками: відносно до договору страхування, каналу продажів, рівня автоматизації, продукту [54, с.258]. Для реалізації технологічного механізму страхова компанія по кожному із зазначених напрямків визначає цільову аудиторію, продуктовий ряд і канали продажів, на допомогу основі чого розробляє інструкцію для продавця продукту, де включені його функції, обов'язки, етапи продажу, контроль; створює необхідне програмне забезпечення та навчає фахівців.

– операційний спрямований на показники, управління бізнес-процесами компанії, до числа яких входять процеси управління, основної діяльності та процеси забезпечення діяльності.

– організаційний визначає структуру страхової компанії, порядок підпорядкування, контролю, формуються інформаційні канали, від функціонування яких залежить швидкість і обґрунтованість прийняття управлінських рішень.

– фінансовий дозволяє страховикові управляти фінансами через фінансові важелі з використанням фінансових методів для досягнення найбільшого ефекту від формування, розподілу і використання фінансових ресурсів. До фінансових важелів можна віднести тарифну політику, дивіденди, заробітну платню та фінансовим аналізом, інші. Функціонування фінансового механізму в основному спрямовано на управління фінансовими ресурсами і результатами страхової компанії, з його допомогою досягається підвищення конкурентоспроможності страховика, гнучкість реагування на зміну умов зовнішнього середовища. Фінансовий механізм відображає ефективність управління в грошовому вираженні, однак досягнення цих результатів виявляється в маркетинговому, організаційному та операційному механізмі [54, с. 264].

– цілеорієнтаційний задає напрямок діяльності страхової компанії, так як від її місії, цілей і завдань залежить побудова всієї структури. Місією страхової компанії, як правило є забезпечення економічної безпеки через сумлінне виконання зобов'язань перед клієнтами. Метою компанії є збільшення вартості вкладених коштів шляхом здійснення основної діяльності.

– адміністративний включає функціонування юридичного відділу, інформаційних технологій, бухгалтерії, які забезпечують нормальну роботу страхової компанії.

– інформаційний акумулює всі дані, отримані із зовнішніх і внутрішніх джерел і надаються керівництву для аналізу, складання прогнозів розвитку, коригування поточної діяльності та планування перспектив.

Таким чином, страхова компанія складається з ряду механізмів, які з одного боку відокремлені один від одного і виконують окремі функції, але з іншого боку, взаємозв'язані, зміни в одному механізмі призводять до відбиття цих перетворень в іншому, так як вони є частиною одного цілого [49].

Отже, ефективне управління надійністю страхової компанії визначається ефективністю управління усією системою, та кожною її складовою окремо. Якісне управління є відношенням результату, отриманого від здійснення управлінського рішення і витрат понесених за його здійснення. Результативне управління надійністю страхової компанії визначається досягненням соціально-економічних цілей страховика, підвищення його надійності перед страхувальниками та зменшення витрат. Пошук шляхів підвищення результативності управління дозволить досягти конкурентних переваг зміцнення надійності і стабільності страховика.

РОЗДІЛ II. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «ПЗУ УКРАЇНА»

2.1 Рейтингові фактори впливу на надійність страхової компанії «ПЗУ Україна»

Страхова компанія «PZU SA» існує вже понад 200 років. Це одна з найбільших фінансових груп у Східній і Центральній Європі, яка також має представництво в Україні, і є одним з лідерів страхування.

Основними принципами діяльності компанії залишається особлива турбота про клієнтів із дотриманням усіх законодавчих норм. Страхова компанія представлена у 68 містах та містечках України, це майже 200 офісів по всій Україні. Станом на 31.12.2021 року працює 64 регіональних офіси, 22 центри обслуговування клієнтів, 29 агенцій, 24 корпоративних відділи, 5 прикордонних агенцій, 1 інтернет-магазин, 24 точок продажу, представлені у 28 візових центрах в Україні, а також наявні 2 відділи регулювання збитків.

ПрАТ СК «ПЗУ Україна» надає послуги з 70 видів страхування. Компанія входить в першу 10 лідерів страхового ринку з надання страхових послуг по всім групам страхування. СК «ПЗУ Україна» має розгалужену регіональну мережу та агентську мережу. Крім того, компанія для продажу страхових послуг використовує наступні канали продажу: послуги страхових посередників, тендери та інше.

У таблиці 2.1 представлено частки акціонерів компанії, з якої ми можемо побачити що страхова компанія має у своїй структурі домінуючий іноземний капітал. Основні акціонери компанії представлені у Польщі, та мають найбільший вплив на компанію.

Страхова компанія «ПЗУ Україна», входить до міжнародної фінансової групи, іноземні власники володіють контрольним пакетом страхової компанії, та їх частка становить 83,22%.

Таблиця 2.1. Частки акціонерів у ПрАТ СК «ПЗУ Україна»

Акціонер	Вид економічної діяльності	Частка володіння, %
Повшехни Заклад Убезпечень СА – (PZU S.A., Польща)	Ризикове страхування	83,22%
Повшехни Заклад Убезпечень на Жице (Польща)	Страхування життя	0,004%
ПрАТ СК «ПЗУ Україна страхування життя» (Україна)	Страхування життя	16,76%
Усього		100%

*Примітка: побудовано автором .

Як свідчить практика інвесторів приваблюють більше страхові компанії, які у своїй частці місять понад 50% іноземного капіталу. Саме такі компанії, на їх думку, можуть забезпечити необхідну доходність та надійність діяльності.

Кожен іноземний страховик прагне бути лідером ринку, як видно на прикладі страхової компанії «ПЗУ Україна», вона входить у ТОП-10 страховиків, за різними видами діяльності, страховими преміями, виплатами, та ін. показниками. Тому далі доцільно проаналізувати динаміку страхових премій та виплат страховою компанією ПЗУ Україна за 5 років.

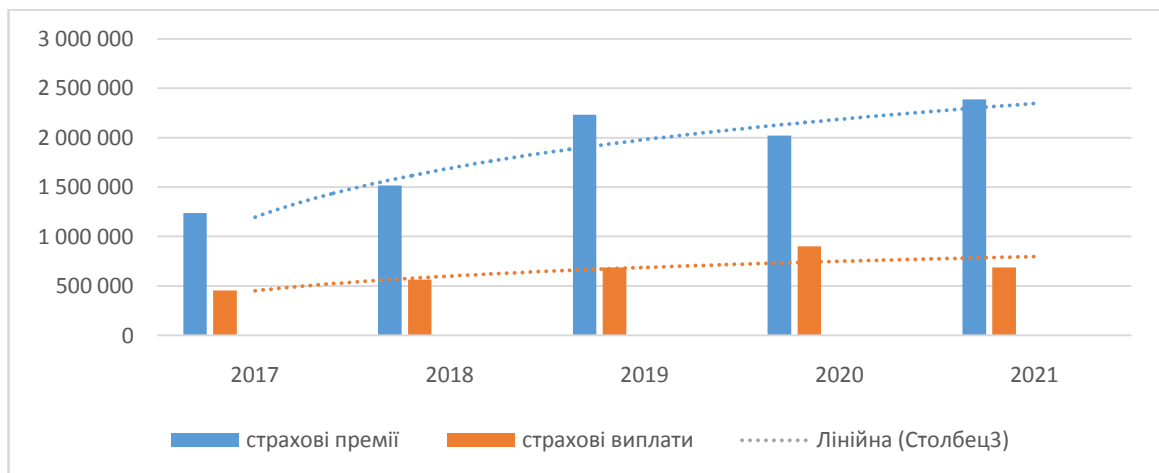

Рисунок – 2.1. Динаміка страхових премій до страхових виплат уПрАТ СК «ПЗУ Україна».

*Примітка: побудовано автором на основі [20-24].

Отже, на рис. розглянуто динаміку страхових премій та виплат страховою компанією ПЗУ Україна, по страхових преміях відбувалось щорічне зростання, що свідчить, про високу довіру населення до страхової компанії, та відповідно велику кількість укладених договорів, винятком став 2020 рік. У 2020 році причиною спаду була пандемія Covid-19, адже усі підприємства перебували

устані стагнації. Також 2020 рік характеризувався зростанням страхових виплат тому, що значно зросло настання страхових випадків. Загалом страхові премії та страхові виплати не мали швидкої тенденції ні до зростання, ні до зниження, про що свідчить стабільність роботи СК «ПЗУ Україна».

Тому далі розглянемо показники, що визначають рейтинг надійності страхової компанії на страховому ринку України. Кожному фактору, перед тим, як зважити на його важливість, присвоюється бал від 1 до 4. Наприклад, якщо фактор «Рівень виплат» понад 50%, то такій страховій компанії присвоюється найбільший бал за цей фактор – 4. Якщо ж він лежить у діапазоні від 40% до 50% – 3 бали. Якщо значення показника перебуває в діапазоні від 20% до 40% – 2 бали. Якщо рівень виплат становить від 10% до 20%, страхова компанія отримує 1 бал. Якщо значення показника менше 10% – 0 балів.

Таблиця 2.2 Рейтинг надійності страхової компанії «ПЗУ Україна» за 2017-2021 рр.

Показник	Оцінка					Вага фактору
	2017	2018	2019	2020	2021	
Боргове навантаження %	16	36	36	26	26	0,1
	253%	123%	149%	239%	210%	
Рівень виплат %	36	46	46	46	46	0,2
	45%	54,1%	58,1%	60,3%	61,7%	
Коефіцієнт фінансової стійкості %	26	36	36	36	46	0,15
	36%	44%	51,3%	58,5%	63,1%	
Ризики власників	16	36	36	36	36	0,15
Оцінка МТСБУ «Якість врегулювання ризику»	26	46	46	36	36	0,15
Оцінка МТСБУ «Рівень скарг»	26	46	46	36	36	0,15
Висновок	задовільний	високий	високий	задовільний	задовільний	–

*Примітка: складено автором на основі даних [30].

Отже, як видно з таблиці 2.2 рейтинг страхової компанії ПЗУ Україна за аналізований період знаходиться на задовільному та високому рівні. У 2017 році загальна оцінка страхової компанії знаходилась на межі низького та задовільного рівня, зокрема це було спричинено високим борговим навантаженням, низькими оцінками з якості врегулювання ризику та скарг клієнтів. Проте у 2018-2019 році страхова отримала високий рівень оцінки за всіма показниками, та обійшла конкурентів. Це свідчить про довіру клієнтів, як до фінансової установи, та позитивну оцінку МТСБУ. Також, видно що 2020

рік дещо збільшив боргове навантаження, тобто зросла загальна кількість всіх діючих зобов'язань перед клієнтами. Проте, усі інші показники значно покращились, тому можемо говорити що такий показник, як ризики власників перебуває на мінімальному рівні, який не є загрозливим, та не спричинить відхід інвесторів.

Також доцільно провести порівняння надійності страхової компанії «ПЗУ Україна» з іншими страховиками, що займають лідерські позиції на ринку та користуються попитом серед клієнтів.

Таблиця 2.3 Рейтинг надійності страхових компаній за 2017-2021 рр.

Назва страхової компанії	Рейтингове значення					Зміни рейтингу 2021/2017
	2017	2018	2019	2020	2021	
ПрАТ СК «ПЗУ Україна»	3	4	4	3,5	3	0
ARX	4	4,5	4,5	4,5	4,5	+0,5
СК «Універсальна»	3	4	4,5	3,5	3	0
УСГ	3,5	4	4,5	4	3,5	0
СГ «ТАС»	3	4	4	3,5	4	+0,5
СК «ІНГО»	3	4	4,5	4	3	0
СК «Арсенал страхування»	2,5	4	4,5	4	3	+0,5
СК «УНІКА»	3	4,5	4,5	4,5	3,5	+0,5
СК «Колоннейд Україна»	4	4	4	3	3	-1
СК «ВУСО»	4	4	4	3,5	3	-1

*Примітка: побудовано автором на основі [30].

Отже, як видно з таблиці 2.3 зіркову оцінку 5 не отримала жодна з компаній за 5 років. Проте більшість страховиків мають оцінку 3 та більше зірки, що є в принципі нормальним показником і свідчить про задовільну платоспроможність. Також бачимо, що зірковий рейтинг кожної страхової компанії щорічно змінюється, що залежить від оцінки показників, які отримала страхова за звітний період (перелік таких показників наведено в табл.2.2). Також можемо побачити високий рівень конкуренції між страховиками, та складність вибору для клієнта.

Саме на показники загальної оцінки страхової компанії, її рейтинг орієнтуються потенційні клієнти страхової компанії, і саме ось ця оцінка чинить вплив на їх вирішальний вибір.

На рисунку 2.2 зображено бізнес-модель страхової компанії «ПЗУ Україна». КАСКО займає 25,8% продажів у компанії, ОСЦПВ+ДСЦПВ 24,6%

Тобто, 50,4% продажу договорів становить автострахування. На страхування фінансових ризиків, нещасних випадків, вантажних перевезень припадає лише 2-6,7% , про що свідчить не популярність таких продуктів для клієнтів у СК «ПЗУ Україна». Причиною такої динаміки є те що, в Україні наймасовішим із усіх видів страхування є саме страхування автомобілів.

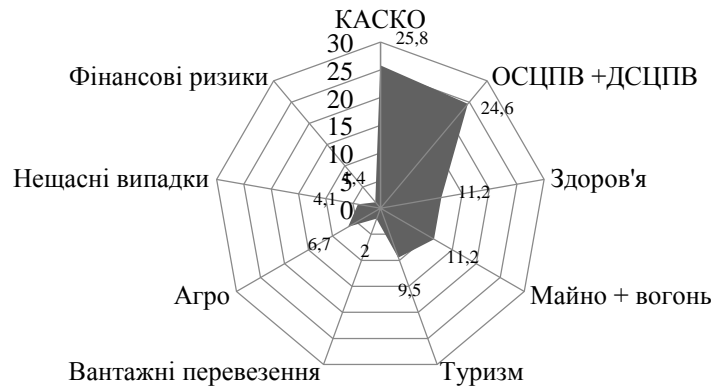

Рисунок - 2.2.- Бізнес-модель ПрАТ СК «ПЗУ Україна»

*Примітка: побудовано автором за даними ПрАТ СК «ПЗУ Україна».

Отже, бізнес-моделі, можна оцінити структуру страхового портфелю СК «ПЗУ Україна». Для забезпечення диверсифікації портфеля страховика при аналізі його структури вважається нормою розмір частки для кожного виду страхування 10-50%. Портфель СК «ПЗУ Україна» є слабо диверсифікованим, так як страхова компанія спеціалізується на обов'язкових видах страхування. Проте на сьогоднішній день набувають популярності такі види страхування, як агро, нещасні випадки, на що страховику слід звернути увагу, переглянути тарифні моделі для клієнтів, та розширити свій страховий портфель.

Тому проаналізуємо показники швидкості виплат страховою компанією з ОСЦПВ. За чинним Законодавством України про ОСЦПВ виплата має бути здійснена протягом 90 днів з моменту подання заяви до страхової компанії про дорожньо-транспортну пригоду [44]. Така велика кількість днів пов'язана з оцінкою завданих збитків, можливими судовими розглядами тощо. Але, на жаль, є компанії, які спеціально затягують цей термін, знаходячи різні пояснення. Тому, дуже важливо обираючи страхову компанію звертати увагу, за скільки часу вона здійснює страхові відшкодування.

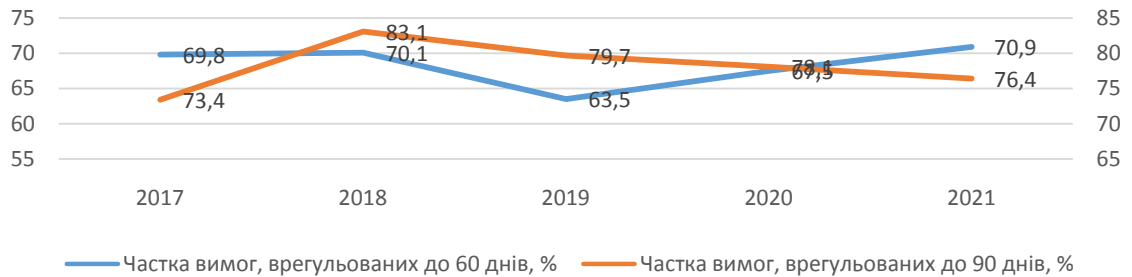

Рисунок - 2.3. Частка швидких страхових виплат, здійснених ПрАТ СК«ПЗУ Україна»

*Примітка: побудовано автором на основі даних [30].

Тому, проаналізувавши 2 критерії:

- 1) частка вимог, врегульованих у строк до 60 днів із дати ДТП;
- 2) частка вимог, врегульованих у строк до 90 днів із дати ДТП [44].

Ми побачили, що страхова компанія переважно виплачує страхові відшкодування у термін до 60 днів, тобто цей показник становить 68,36% в середньому за 5 років.

Страхові випадки, які були покриті терміном до 90 днів становлять 78,14% в середньому за 5 років.

Позитивними показниками вважаються близький або вище 51% (для терміну в 60 днів) та 62% (для терміну 90 днів) відповідно. Страхова компанія ПЗУ Україна, знаходиться вище нормативного значення даного показника. Тому це показує на скільки для компанії важливий її рейтинг надійності з погляду клієнтів.

Наступним дуже важливим критерієм є такий показник як «рівень скарг у МТСБУ», який обчислюється за формулою[30]:

$$\text{Показник рівень скарг} = \frac{\text{Кількість скарг}}{\text{Кількість сплачених вимог}} * 100\% \quad (2.1)$$

Кількість сплачених вимог страховою компанією – це показник усіх врегульованих та сплачених страхових випадків. Небажано страхуватися в тій компанії, яка має цей показник більше 1%. Чим менше 1% цей показник – тим менший ваш ризик. Моторне бюро щокварталу здійснює контроль роботи страховиків та оновлює цей перелік. У страховій компанії «ПЗУ Україна», цей показник знаходиться на досить низькому рівні та коливається в межах 0,9-

0,25% [30]. Тому можна вважати, що клієнти задоволені роботою компанії, та рекомендують її своїм знайомим.

Показники «рівень врегулювання збитків» та «рівень скарг» показують надійність страхової компанії з боку важливості для клієнта. На скільки компанія готова йти на зустріч клієнту, швидко врегульовувати страхові випадки, виплачувати страхові відшкодування. Та показують рівень задоволеності клієнтів, та визначають рейтинг страхової компанії серед інших на конкурентному страховому ринку України.

Далі розглянемо кольорову індикація оцінок діяльності страховиків-членів МТСБУ.

Таблиця 2.4. Кольорова індикація оцінок МТСБУ діяльності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» за 2017-2021 рр.

Рік	Індикатор загальної оцінки діяльності страховика	Індикатор оцінки показника "Якість врегулювання збитків"	Індикатор оцінки показника "Рівень скарг від потерпілих та страхувальників"
2017	зелений	зелений	зелений
2018	зелений	зелений	зелений
2019	зелений	зелений (жовтий у 4 кварталі)	зелений
2020	зелений	жовтий	зелений
2021	зелений	зелений	зелений

*Примітка: складено автором на основі даних [30].

Отже, як видно з таблиці 2.4 страховою компанією «ПЗУ Україна» за аналізований період мала «зелене світло» за показниками МТСБУ, проте ситуація дещо погіршилась у 4 кварталі 2019 року, та продовжилась у 2020, показники якості врегулювання збитків у жовтому сигналі світлофора. Зокрема, це як наслідок впливу пандемії, та не здатності страхової компанії швидко врегульовувати збитки, затримки у термінах відшкодувань та ін. Проте у 2021 році ситуація нормалізувалась, та страхова компанія отримала знову зелене світло за оцінками МТСБУ.

Тому, проаналізувавши вплив рейтингових факторів на надійність страхової компанії «ПЗУ Україна», можна твердити, що компанія задовільняє потреби своїх клієнтів на високому рівні

ні, швидко реагує на їх звернення, та вирішує запити. Знаходиться на задовільному рівні по оцінкам МТСБУ, що означає що страхова є однією з лідерів на страховому ринку України та Європи. Страхова компанія «ПЗУ Україна» є надійною з позиції клієнтів та МТСБУ, що визначає її майбутній розвиток та потенціал.

2.2 Аналіз фінансової надійності страхової компанії «ПЗУ Україна».

Надійність страхової компанії – це здатність постійно забезпечувати ефективну діяльність, протистояти зовнішньому і внутрішньому впливу, а також зберігати можливість виконувати свої зобов'язання вчасно і в повному обсязі. З позиції клієнтів страхової компанії, надійною є страхова, яка здатна виконати свої зобов'язання вчасно і в повному обсязі, та демонструвала цю здатність в минулому. Акціонери вважають, що надійність страхової компанії визначається привабливістю, як об'єкта для вкладення капіталу, що підтверджуватиметься високою прибутковістю у порівнянні з іншими об'єктами, а також стійкістю до компанії, які зацікавлені у постійній роботі, в одержанні стабільної і високої заробітної плати.

Оптимізація фінансового стану є однією з умов успішного розвитку компанії у майбутньому, а погіршення фінансового стану свідчить про загрозу її можливого банкрутства. Тому у таблиці 2.9 розглянемо основні фінансові показники СК «ПЗУ Україна».

Таблиця 2.5 Основні фінансові показники ПрАТ СК «ПЗУ Україна», тис. грн.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Темп росту 2021/2017
Чисті зароблені страхові премії	297033	730089	1 464 230	1 374 096	1 604 203	540%
Премії, підписані, валова сума	1 238875	1 516950	2 231 951	2 022 503	2 387 506	192%
Премії, передані у перестраховання	718653	715747	704 217	687 739	664 080	-9,2%
Страхові виплати	453770	562564	685600	899418	687122	15%
Страхові резерви	1468581	1277616	2 401 300	2 346 067	2 788 130	189%

*Примітка: складено автором на основі даних [3-7; 20-24].

Отже, з таблиці 2.5 видно що основні показники страхової компанії «ПЗУ Україна» в загальному збільшились. У свою чергу страхові премії складали у 2017 році 297033 тис.грн., а у 2021 році вони збільшились на 1 574500 тис.грн. Такі зміни обумовлюються укладання більшої кількості договорів страхування, та збільшенням вартості договорів страхування.

А страхові виплати даної компанії не мають різкої тенденції до зміни, так як вони залежать від кількості настання страхових випадків, якщо порівнювати 2019 та 2020 рр., то бачимо лише, приріст виплат у цьому році, так як була

важка економічна ситуація. Також видно, що страхова компанія зменшила свою залежність від перестраховування, що означає достатній запас її резервів, та здатність виконувати свої зобов'язання перед іншими особами

Тому, у таблиці 2.6 доцільно розглянути показники платоспроможності страхової компанії «ПЗУ Україна».

Таблиця 2.6 Платоспроможність ПрАТ СК «ПЗУ Україна»

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Темп росту 2021/2017рр.
Коефіцієнт поточної платоспроможності	0,44	0,49	1,60	0,93	0,97	220%
Фактичний запас платоспроможності	259572	331952	389564	650645	725676	279%
Нормативний запас платоспроможності	75036	66998	200 181	185 710	230789	307%
Маржа	184536	264953	189383	464935	494887	268%

*Примітка: складено автором на основі даних [3-7; 20-24].

Отже, страхова компанія «ПЗУ Україна» дотримується вимог, що фактичний запас платоспроможності (ФЗП) страхової компанії повинен переважати над розрахунковим рівнем нормативного запасу (НЗП) у будь-якому випадку і на будь-яку дату, тобто: $ФЗП > НЗП$.

Як видно з таблиці 2.6, ФЗП у 2021 році становить на 466104 тис. грн., більше ніж у 2017.ФЗП зростає у компанії щорічно, що свідчить про стабільність та її надійність.

Зростання фактичного запасу платоспроможності переважає у 2021 році над 2017 за рахунок збільшення активів страхової компанії, що зросли на 371 272 тис.грн., у 2021 році. Тобто спостерігається досить значна перевага, що показує величину вільних активів страховика від зобов'язань. У 2020 році спад коефіцієнту фактичної платоспроможності відбувався через зменшення зобов'язань підприємства, якщо у 2019 році зобов'язання становили 3084214 грн., то у 2020 році 2975405 грн.

Далі доцільно побудувати діаграму, у якій відобразити динаміку обсягу фактичного запасу платоспроможності та нормативного запасу платоспроможності.

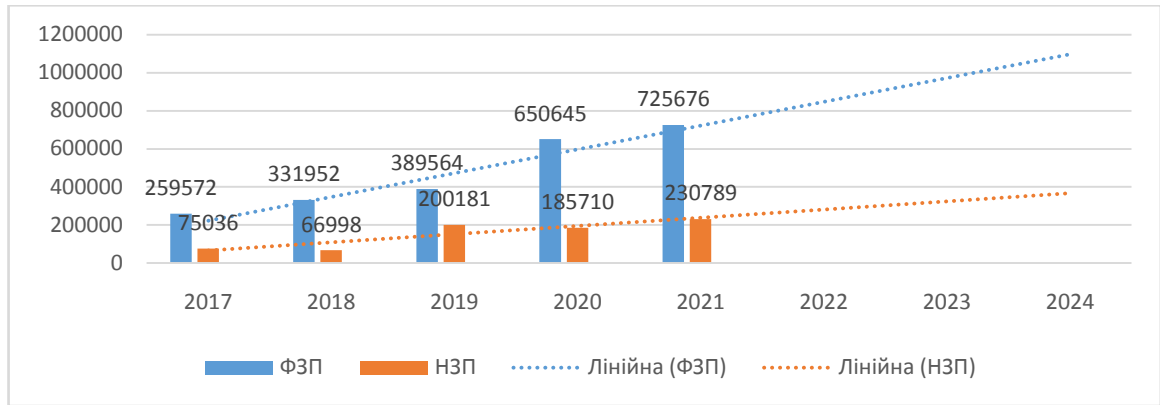

Рисунок - 2.4. Динаміка обсягу ФЗП та НЗП СК "ПЗУ Україна"

*Примітка: побудовано автором на основі даних [3-7; 20-24].

Отже, як видно з рис.2.2 за аналізований період 2017-2021 рр., фактичний запас платоспроможності завжди був вищим за нормативний. Також побудували лінію тренду яка робить прогноз на майбутній 2023-2024 роки, та приблизно показує, якими можуть бути показники фактичного та нормативного запасу платоспроможності у наступні роки страхової компанії «ПЗУ Україна», що дає змогу страховику оцінити перспективи, та ефективно управляти своїми фінансовими показниками.

Як, відомо коефіцієнти платоспроможності страхової компанії тісто пов'язані з іншими фінансовими показниками, зокрема такими, як фінансова спроможність, ліквідність та страхове покриття. Тому доцільно детальніше розглянути ці коефіцієнти, за допомогою розрахунків на основі фінансової звітності страхової компанії «ПЗУ Україна»

Таблиця 2.7 Відносні показники платоспроможності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» за 2017-2021 рр.

Показник	Формула розрахунку	2017	2018	2019	2020	2021	Темп росту 2021/2017рр.
Коефіцієнт фінансової спроможності	Сума страхових резервів + Неттоактиви) / Сума страхових виплат	7,05	6,89	8,30	3,68	5,7	80,8%
Коефіцієнт ліквідності страхових резервів	Страхові резерви / Ліквідні активи	3,85	3,56	2,04	1,68	1,04	-27,0%
Коефіцієнт страхового покриття	Сума страхових резервів x Коефіцієнт ліквідності страхових резервів / Сума страхових виплат	20,36	19,38	14,48	5,76	8,1	-39,7%

*Примітка: складено автором на основі даних [3-7; 20-24].

Отже, з таблиці 2.7 видно, що коефіцієнт фінансової спроможності у 2017-2019 році перебували на високому рівні, проте у 2020 році різко знизилась. Тобто знизилась платоспроможність страхової компанії щодо виконання своїх зобов'язань за страховими виплатами. Така динаміка є негативною, адже через декілька років може поставити під загрозу фінансову спроможність страхової компанії «ПЗУ Україна». Таке явище спричинено збільшенням страхових виплат у 2020 році, які у 2019 році становили 685600 грн., а у 2020 році склали 899418 грн., що є в 1,5 разів більше. Тобто страхова компанія не очікувала, що на стільки зростуть страхові виплати у 2020 році, тому показник фінансової спроможності значно знизився, але все таки перебуває на досить високому рівні. Проте у 2021 році цей показник почав зростати, тобто вирівнялись страхові виплати та нормалізувалась діяльність компанії.

Коефіцієнт ліквідності страхових резервів показує, скільки грошових одиниць страхових резервів припадає на кожну грошову одиницю зобов'язань за договорами страхування. Тобто у 2017 році на кожну грошову одиницю зобов'язань припадало 3,85 грн., а у 2021 році лише 1,04 грн. Спостерігаємо зниження цього показнику через коливання ліквідних активів страхової компанії «ПЗУ Україна».

Коефіцієнт страхового покриття характеризує достатність страхових резервів страхової компанії для здійснення страхових виплат. Цей коефіцієнт також знижується, тому що страхова компанія здійснює неефективні інвестиції за рахунок страхових резервів. Тому, слід звернути увагу на ці коефіцієнти для того щоб запобігти їх подальшому зниженню, адже це може нести загрозу платоспроможності страхової компанії «ПЗУ Україна».

Далі розглянемо, чи дотримується страхова компанія «ПЗУ Україна» встановлених законодавством показників, та розрахуємо ще додаткові коефіцієнти платоспроможності, для поглибленого аналізу.

У таблиці 2.8 наведено розрахунки фінансової стійкості страхової компанії «ПЗУ Україна» за період 2017-2021 рр. Як бачимо за аналізований період страхова компанія виконує вимоги законодавства щодо статутного

фонду, зростають її страхові резерви, фактичний запас платоспроможності щорічно збільшується, особливо у 2021 році порівняно з 2019 роком.

Таблиця 2.8. Нормативні значення встановлені законодавством України для страхових компаній

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Нормативне значення
Статутний фонд	1млн. євро	1млн. євро	1млн. євро.	1млн. євро	1млн. євро	1 млн.євро
Страхові резерви	1468581	1277616	2 401 300	2 436 067	2788130	-
Фактичний запас платоспроможності	259572	331952	389 564	650 645	725676	-
Зворотний показник платоспроможності	0,30	0,26	0,19	0,17	0,81	Від 0 до 20%
Показник незалежності від перестраховування	50	48	66	68	67	Від 50 до 85%
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	38%	33%	42%	37%	39%	від 0 до 50%

*Примітка: складено автором на основі даних [3-7; 20-24].

Зворотний показник платоспроможності знаходиться у межах нормативного значення, що свідчить про не значне зростання зобов'язань компанії відносно до страхових резервів, що є позитивним явищем.

Показник незалежності від перестраховування коливається за аналізований період від 50% – 68% що є в межах норми від 50% – 85%, тобто компанія перестраховує власні ризики, що позитивно впливає на її платоспроможність, та в разі настання суттєвих збитків спричинених певними явищами, зможе їх покрити. Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу також перебуває у межах нормативного значення.

Розглянемо динаміку власного капіталу ПрАТСК "ПЗУ Україна", за 2017-2021 роки.

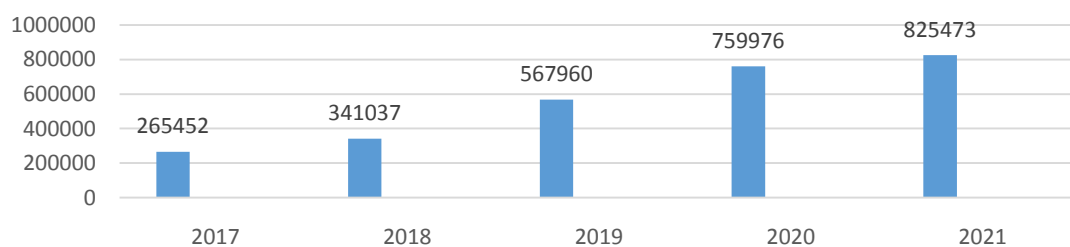

Рисунок 2.5.- Динаміка власного капіталу ПрАТ СК «ПЗУ Україна»

*Примітка: побудовано автором за даними звітності СК "ПЗУ Україна".

Власний капітал належить страховикові, структурно складається із статутного, дооціненого, додаткового, резервного, нерозподіленого прибутку. Першочерговою умовою забезпечення фінансової надійності страховика є розмір власного капіталу. Власний капітал страхової компанії є гарантією збереження її фінансової надійності, навіть за умови недостатності страхових премій та прибутку від інвестиційної діяльності, необхідних для виконання поточних та довгострокових зобов'язань. Нарощення власного капіталу страховика є свідченням зміцнення позиції компанії на ринку.

Як, видно з рис.2.5 Власний капітал компанії щорічно зростає, що свідчить про поживлення господарської діяльності.

Далі наведено таблицю з розрахунком балансових показників страхової компанії «ПЗУ Україна»

Таблиця 2.9 Динаміка балансових показників страхової компанії, тис. грн

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення 2021/2017	
						Абс.	Відносне,%
Активи	1603800	2188337	2789982	2696496	2850665	1246865	177,74
Власний капітал	265452	341037	567960	759 976	825 473	560021	310,97
Зобов'язання Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом	1369572	1618653	2222022	1936 520	2025192	655620	147,87
Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом	19,38%	21,06%	25,56%	39,24%	40,76%	21,38%	–
Грошові кошти та їх еквіваленти	88550	135987	135 322	96 739	109 122	20572	123,23
Частка грошових коштів в активах страховика	5,52%	6,39%	4,85%	3,59%	3,83%	-1,69%	–
Співвідношення між грошовими коштами та зобов'язаннями	6,46%	8,40%	6,09%	4,99%	5,39%	-1,07%	–

*Примітка: створено автором за даними звітності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» [3-7; 20-24].

З 2017 року по 2019р. балансові показники ПрАТ СК «ПЗУ Україна» продемонстрували наступну динаміку:

- Активи збільшились на 17,2% до 2,789 млрд. грн.;
- Власний капітал виріс на 21,39% до 567,960 млн. грн.;

-Зобов'язання зменшились на 14,40% до 2,222млрд. грн.;

-Грошові кошти та їх еквіваленти зросли на 15,28% до 135,2 млн. грн.

За 2019 рік балансові показники ПрАТ СК «ПЗУ Україна» продемонстрували наступну динаміку: активи знизились на 3,34% до 2,696 млрд. грн.; Власний капітал виріс на 39,94% до 567,960 млн. грн.;Зобов'язання збільшились на 16,22% до 2,222 млрд. грн.;Грошові кошти та їх еквіваленти зросли на 15,28% до 135322 млн. грн.

У 2021 році балансові показники ПрАТ СК «ПЗУ Україна» продемонстрували висхідну динаміку, а саме активи збільшились на 5,72% до 2,851 млрд грн; власний капітал виріс на 8,62% до 825,473 млн грн; зобов'язання збільшились на 4,58% до 2,025 млрд грн; грошові кошти та їх еквіваленти виросли на 12,80% до 109,122 млн грн.

Таким чином, станом на початок 2021 року ПрАТ СК «ПЗУ Україна» мала достатній рівень капіталізації (40,76%), а 5,39% її зобов'язань покривались грошовими коштами. При цьому, станом на 01.01.2021р. ПрАТ СК «ПЗУ Україна» здійснила фінансові інвестиції в обсязі 581,562 млн грн, які повністю складались з ОВДП та депозитів в банках з інвестиційним рівнем кредитного рейтингу, що позитивно впливало на його забезпеченість ліквідними активами. Отже, станом на 01.01.2021р. ліквідні активи покривали 34,11% зобов'язань ПрАТ СК «ПЗУ УКРАЇНА».

Розглянемо показники фінансової надійності компанії (табл. 2. 10). провівши аналіз за 5 років, ми побачили що, значно зросли брутто-премії. Це означає зростання вартості договорів страхування, адже брутто-премії це розмір страхових платежів за договором страхування, який сплачується страхувальником страховику. У 2017-2018 році діяльність страхової компанії була досить стабільною, проте у 2019 році відбулись різкі зміни, які були спричинені пандемією Covid-19, в тому числі зросли страхові виплати.

Таблиця 2.10. Показники фінансової надійності СК «ПЗУ Україна» за 2017-2021 рр., тис грн.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення 2021/2017	
						Абс.	Відносне, %
Брутто-премії, всього, в т.ч.	1287795	1516950	1709188	1485572	1753576	465781	136,17%
від страхувальників фізичних осіб	991358	1018752	1041417	819 783	1020046	28688	102,8%
від перестраховальників	6437	7398	5 436	22 318	31 423	24986	48,8%
Частка фізичних осіб в брутто-преміях	66,50%	67,15%	60,93%	55,18%	58,17%	8,33%	-8,7%
Частка перестраховальників в брутто-преміях	0,49%	0,48%	0,32%	1,50%	1,79%	1,3%	36,5%
Страхові платежі, відправленні перестраховикам	625754	715747	698 667	680 984	655 495	29741	10,47%
Коефіцієнт участі перестраховиків у страхових преміях	48,57%	47,18%	40,88%	45,84%	37,38%	-11,19%	-7,6%
Чисті премії	215698	2051081	6010520	804 589	1 098081	82383	509%
Зароблені страхові премії	603442	730089	947 016	843 921	978 858	375416	16,2%
Фінансовий результат від операційної діяльності	33473	40063	61 261	175 302	-22 066	-	-
Страхові виплати та відшкодування	534667	492298	685 601	899 419	687 112	152445	128,51%
Співвідношення між виплатами та брутто-преміями	41,51%	32,45%	40,11%	60,54%	39,18%	-	-9,4%
Чистий прибуток	24701	44685	107 261	181 472	9 517	-	-
Рентабельність власного капіталу	27,43%	25,87%	18,89%	22,83%	20,16%	-	-7,3%

*Примітка: створено автором за даними звітності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» [3-7; 20-24].

Отже, за 2020 рік в порівнянні з тим же періодом 2019 року обсяг валових премій, зібраних ПрАТ СК «ПЗУ Україна», знизився на 13,08%: з 1,709 млрд. грн. до 1,486 млрд. грн. Надходження від фізичних осіб скоротились на 21,28% до 819,783 млн. грн., а від перестраховальників, навпаки, збільшились більш ніж у 4,1 разів до 22,318 млн. грн. Таким чином, частка фізичних осіб в брутто-преміях страховика скоротилась до 55,18%. Частка перестраховальників, в свою чергу, виросла до 1,50%. Незважаючи на зменшення частки фізичних осіб, вони продовжують переважати в клієнтському портфелі компанії.

Обсяг премій, зібраних страховою компанією «ПЗУ Україна», за 2021 рік у порівнянні з 2017 роком виріс на 136,1% до 1,754 млрд грн. При цьому, надходження від фізичних осіб збільшились на 102,8% до 102 млрд грн, а від перестраховальників – на 48,8% до 31,4 млн грн. За підсумками усього аналізованого періоду 5 років, фізичні особи продовжують переважати в клієнтському портфелі компанії.

Страхові платежі, відправлені перестраховикам, за 2021 рік порівнянні з тим ж періодом у 2017 року скоротились на 29,7 млн. грн, або на 10,4%. В результаті випереджаючих темпів збільшення бруто-премій порівняно із платежами відправленими перестраховикам, коефіцієнт участі перестрахових компаній у страхових преміях зменшився на 11,19%.

Показники ділової активності СК «ПЗУ Україна» в 2020 році продемонстрували спадний тренд: чисті премії знизились на 20,38% до 804,589 млн. грн., а зароблені премії – на 10,89% до 843,921 млн. грн.

Показники ділової активності СК «ПЗУ Україна» в 2021 році продемонстрували зростаючий тренд: чисті премії виросли на 36,48% до 1,098 млрд грн, а зароблені страхові премії – на 15,99% до 0,979 млрд грн.

СК «ПЗУ Україна» за 2021 рік виплатила своїм клієнтам 687112 млн. грн. страхових виплат і відшкодувань, що на 128,51% перевищило обсяг виплат за 2017 рік. Проте за 2021 рік СК «ПЗУ Україна» виплатила своїм клієнтам 687,112 млн грн, що на 23,60% нижче обсягу страхових виплат і відшкодувань за 2020 рік. Таким чином, рівень виплат скоротився з 60,54% до 39,18%.

Згідно з результатами діяльності за 2020 рік СК «ПЗУ Україна» продемонструвала хороші показники дохідності. Так, фінансовий результат від операційної діяльності за 2020 рік становив 175,302 млн. грн., що у 2,86 рази перевищило показник за 2019 рік. Чистий прибуток СК «ПЗУ Україна» за 2020 рік склав 181,472 млн. грн., що на 69,19% більше прибутку Страховика за 2019 рік.

За підсумками діяльності в 2021 році СК «ПЗУ Україна» було отримано чистий прибуток в розмірі 9,517 млн грн, що на 94,76% менше ніж за 2020 рік. При цьому збиток від операційної діяльності за 2021 рік склав 22,066 млн грн.

Таким чином, проаналізувавши діяльність СК «ПЗУ Україна» за 2017-2021рр, можна виділити наступні фактори фінансової надійності страховика:

- Помітний приріст показників ділової активності;
- Достатній рівень капіталізації (41,79%);
- Високий рівень виплат (60,54%);
- Дуже високий рівень зовнішньої підтримки.

Отже, проаналізувавши звітність СК «ПЗУ Україна» за 2017-2021 років можна відмітити: високий рівень покриття зобов'язань власним капіталом, значне зростання бруто-премій, зменшення залежності від перестраховування.

Тому, провівши фінансовий аналіз надійності СК «ПЗУ Україна», можна стверджувати що усі показники знаходять на задовільному рівні, страхова компанія гнучка та вчасно реагує на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, управління здійснюється ефективно, компанія здатна вчасно покрити свої зобов'язання.

РОЗДІЛ III ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1 Оптимізація показників фінансової надійності страхової компанії

Оскільки страхова діяльність має велике значення для економіки країни, вона забезпечує систему гарантування захисту населення від несприятливих та неочікуваних подій, а також стимулює розвиток ринкових відносин, ділової активності, стимулює інвестиційний розвиток. Проте страхова діяльність в Україні характеризується не довірою населення, низькою надійністю та проблемами платоспроможності страхових компаній, що в основному виявляються у:

- не врахуванні усіх факторів впливу, що впливають на надійність страхової компанії;
- не достовірність подання вірної фінансової звітності на сайтах страхових компаній;
- не відповідність законодавства до особливостей функціонування страхових компаній, не чітке регламентування вимог до страховика, як суб'єкта економічної діяльності.
- економічно необґрунтовані ціни на страхові послуги. Тобто, одні страхові компанії провадять політику дешевих страховок та великих об'ємів, проте при настанні страхових виплат з значними сумами не здатні виплати відшкодування. Інші ж навпаки продають меншу кількість полісів, але за суттєвою ціною для населення, що також згодом негативно може позначитись на їх платоспроможності.
- відсутній належний нагляд за страховою діяльністю в Україні.

Проте, не зважаючи на усі ці присутні проблеми на страховому українському ринку страхова компанія «ПЗУ Україна» займає лідерські позиції на ринку вже десятки років, та задає напрямок руху, що ставить високі планки перед іншими страховиками. Здійснивши оцінку її надійності, ми визначили, що страхова компанія є ліквідною, фінансово надійною та платоспроможною.

Але, також були виявлені деякі спади економічних показників за аналізований період 2017-2021 рр. Зниження в основному відбувались через пандемію Covid-19 у 2020 році, та повномасштабним вторгненням росії на територію України у 2022 році, що похитнули деякі фінансові показники страхової компанії. Зокрема бачимо, що відбувся спад на 7% чистих зароблених страхових премій у 2020 році порівняно з 2019 роком, а страхові виплати збільшилися рівно у 2 рази, також зменшились страхові резерви на 13% за рік, що також є негативним явищем. Якщо надалі буде спостерігатися така тенденція між страховими преміями та виплатами, то страхова компанія ризикує значно знизити свою платоспроможність.

Тому страховій компанії «ПЗУ Україна» слід звернути увагу на управління безпечного страхового портфеля – сутність якого полягає у здійсненні страховиком превентивних заходів. Знаведеного визначення логічно витікає твердження, що ефективний страховий захист – це захист, який мінімізує втрати суспільства від наслідків несприятливих подій за умови мінімального обсягу залучених ресурсів.

Коефіцієнт фінансової спроможності також показує, що страхові виплати у 2020 році похитнули страхову діяльність компанії, та знизилась її інвестиційна активність. Для покращення фінансових показників страховій компанії потрібно знайти прибуткові напрями інвестування на короткостроковий термін, так як для ризикових страхових компаній ліквідність є найважливішим принципом інвестування.

За аналізований період діяльності страхової компанії «ПЗУ Україна» була помічена негативна тенденція, у спаді фінансових показників. Аналізуючи ці дані, можна стверджувати, що коефіцієнти фінансової спроможності та коефіцієнт страхового покриття будуть і надалі зменшуватись, на основі цього проведено аналіз на 2023-2024 рік, та за допомогою лінії тренду визначимо, які можуть бути ці показники у майбутньому. На рис. 3.1 графічно зображено прогноз фінансових коефіцієнтів на 2023-2024 рік.

Отже з рис.3.1. видно, що усі показники прямують до зниження, що показує неефективне управління компанією, та вимагає негайних дій з боку керівництва.

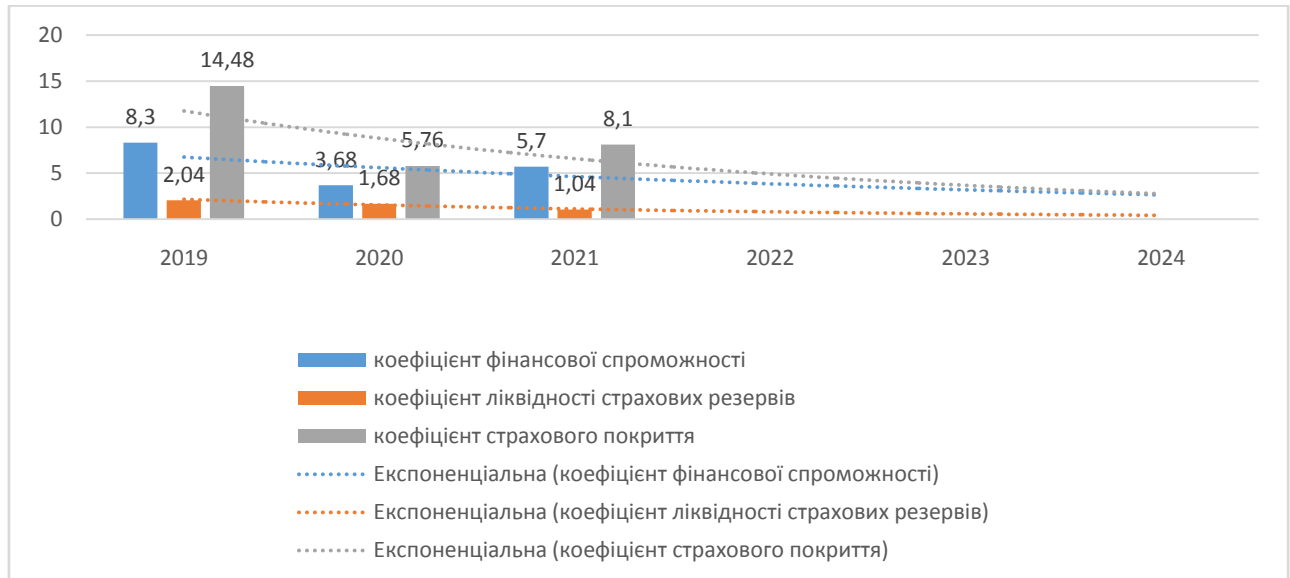

Рисунок - 3.1.Прогноз показників фінансової надійності ПрАТ СК «ПЗУ Україна» на майбутній період

*Примітка: побудовано автором.

Якщо показники страхової компанії, будуть знижувати такими темпами, як це відбулось у 2020 році порівняно з 2019, то можна говорити про недостатність страхового покриття у короткостроковій перспективі, та відповідно значне зниження фінансової спроможності. Хоча на разі коефіцієнт фінансової спроможності не зважаючи на зниження знаходиться на високому рівні, але якщо не приймати правильних управлінських рішень, то компанії через декілька років буде загрожувати стан, при якому страховик не зможе покрити свої зобов'язання.

Тому нижче розглянемо оптимізовані показники, та рекомендації щодо покращення фінансового стану страхової компанії «ПЗУ Україна» на майбутню перспективу, а також ефект від скоригованих правок автора.

З таблиці 3.1 видно, що якщо коефіцієнти будуть знижуватись у такому темпі, як у 2020 році, то у 2023 році страхова компанія матиме від'ємне значення страхового покриття, тобто не буде мати здатності покрити свої зобов'язання, а також буде не ліквідною та фінансово не спроможною. Тому слід збільшити частку страхових резервів до суми 2 900 300 грн.,це на 111870

грн більше, ніж є станом на 31.12 2021 року, та збільшити високоліквідні активи до 500 350 грн.

Це можна досягти за рахунок ефективного інвестування. Тобто, ефективно використовувати інвестиційний потенціал – кошти, які є тимчасово або відносно вільними від страхових зобов'язань і використовуються для інвестування з метою отримання інвестиційного доходу. Відповідно тимчасово вільні кошти — це страхові резерви, кредиторська заборгованість та інші. Таким чином при досягненні таких значень, відбудеться позитивна зміна у загальній структурі активів, та динаміка почне рости у гору.

Таблиця 3.1 Прогноз фінансових показників страхової компанії «ПЗУ Україна» на 2023 рік

Показник	Прогноз на 2023	Прогноз з урахуванням правок від автора на 2023	Ефект від скоригованих правок автора
Коефіцієнт фінансової спроможності	1,3	5,89	+4,59
Коефіцієнт ліквідності страхових резервів	0,3	2,1	+1,8
Коефіцієнт страхового покриття	-1,2	5,45	+6,65

*Примітка: складено автором

Далі розглянемо графічно зображено позитивний ефект від скоригованих правок автора на рис. 3.2

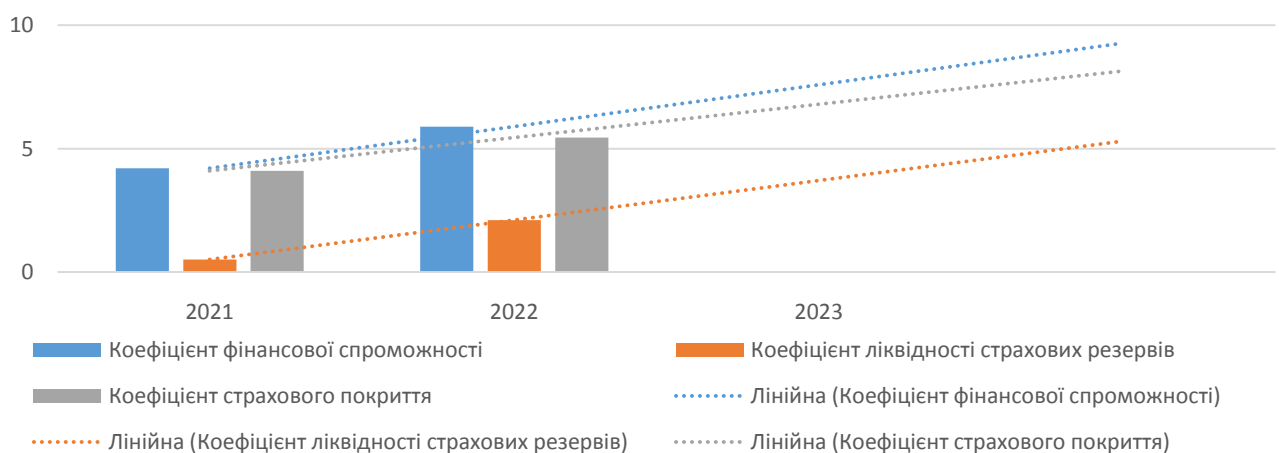

Рисунок - 3.2. Позитивний ефект від скоригованих правок автора на прогноз показників фінансової надійності.

*Примітка: побудовано автором.

Тому при досягненні страховою компанією «ПЗУ Україна» рекомендованого значення фінансових показників, можна побачити прогнозне зростання у 2023-2025 роках. Для досягнення цього ефекту рекомендуємо наступні шляхи збільшення ліквідності страхових коштів, а саме через ефективне управління активами страхової компанії.

Важливість ефективного управління активами страхової компанії визначається необхідністю досягнення 2 основних цілей. Перша – забезпечення достатнього рівня платоспроможності та фінансової стійкості. Друга – одержання гідного прибутку від розміщення інвестиційних ресурсів. Для досягнення цих цілей актуальним на сьогодні є ефективне розміщення страхових резервів, і, як наслідок співробітництво з компаніями управління активами.

Страховій компанії, необхідно обрати найефективніший для себе напрямок інвестування на основі аналізу економічного стану в країні, визначивши найприбутковіший сектор економіки.

По-перше, успішна інвестиційна діяльність дає можливість страховій організації використовувати частину доходу від неї для покриття негативного фінансового результату страхових операцій, який може бути наслідком як підвищеної збитковості протягом певного року, так і високої конкуренції на страховому ринку. У зарубіжній практиці доходи від інвестиційної діяльності можуть брати участь також у покритті надзвичайних збитків і в нарощуванні обсягу страхових резервів.

По-друге, участь в інвестиційній діяльності дає страховику можливість передавати частину прибутку страхувальнику. Як правило, зобов'язання такого роду передбачаються під час укладення договору. З метою накопичення коштів для виплати страхувальникам формуються спеціальні резерви (фонди).

По-третє, інвестиційний дохід є джерелом приросту власного капіталу, який у надзвичайних обставинах може використовуватися для покриття страхових зобов'язань, будучи для страхової організації своєрідним фондом самострахування.

Інвестиційну діяльність страхової компанії можна визначити як діяльність страхової компанії, що пов'язана із розміщенням тимчасово вільних коштів з метою отримання певної вигоди, а саме інвестиційного доходу [17]. Інвестиційний дохід - додаткове джерело прибутку страховика крім прибутку від проведення страхових операцій. У результаті прибуткової інвестиційної діяльності знижується ставка доходу, що закладається у структуру тарифної ставки, і, отже, зменшується тариф на цю суму, в чому рівною мірою зацікавлені як страховики, так і страхувальники [19, с.27-28].

Страхова організація самостійно визначає свою інвестиційну політику, проте щодо інвестування коштів страхових резервів вона повинна дотримуватися норм державного регулювання, що орієнтують на забезпечення повернення та ліквідності вкладень, оскільки від ефективності та надійності розміщення тимчасово вільних коштів залежить не тільки дохід страховика, але і його платоспроможність.

Основною проблемою для страховиків на страховому ринку України залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів. На нашу думку в Україні необхідно запровадити подвійний лістинг, що забезпечить доступ вітчизняних страхових компаній до високоліквідних цінних паперів, що в свою чергу дозволить якісно і кількісно диверсифікувати інвестиційний портфель. У таблиці 3.2 розглянемо напрями інвестування коштів страховою компанією.

Таблиця 3.2 Напрями інвестування коштів СК «ПЗУ Україна»

№	Види	Форми
1.	Власна діяльність	- нові страхові послуги; - інвестування в підвищення кваліфікації своїх працівників; - відкриття філій.
2.	Фінансовий ринок	- депозити і банківські метали; - акції, облігації;
3.	Реальний сектор економіки за напрямками визначеними КМУ	- розвиток інфраструктури туризму; - розвиток транспортної інфраструктури; - розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування і іншої інноваційної продукції.

*Примітка: складено автором.

Для збалансування доходів та витрат страхової компанії необхідно переглянути тарифну політику. Розумне коригування страхових тарифів

відповідно до збитковості конкретних видів страхування. Основу надійності та фінансової стабільності будь-якої страхової організації складає ефективна тарифна політика. Тариф повинен бути побудований таким чином, аби досягався необхідний баланс між дохідною та витратною частиною фінансів страховика, і саме цей балансовий стан знаменує досягнення фінансової стійкості.

Безпосередньо структура тарифної ставки є відображенням усіх важливих резервів і фондів, які призначені для реалізації різноманітних страхових операцій. Тому страховий тариф – це своєрідна міні-модель страхового фонду, яка гарантує проведення беззбиткового страхування. Оптимізація тарифів забезпечить готовність страхової компанії до настання інших не сприятливих подій.

Ще однією важливою «подушкою безпеки» страхової компанії є перестраховання. Як видно з аналізу страхова компанія «ПЗУ Україна» у 2021 році передала на перестраховання менше своїх ризиків, ніж у 2017-2020 рр. З одного боку це збільшення автономії, та зменшення залежності від перестраховиків, але з іншого боку страхова компанія «ПЗУ Україна» не врахувала загрозу зростання страхових випадків, та збільшення суми страхових виплат. Тому механізм перестраховання повинен гармонійно співіснувати та відповідати політиці лімітів та ризиків андеррайтингу, тарифній політиці, бізнес-ризикам, кредитоспроможності страховика та його фінансовим ризикам.

Так, як Україна є Європейсько орієнтованою державою, то відповідно повинна дотримуватись вимог ЄС щодо оцінки платоспроможності страхових компаній. В Україні орієнтиром для вдосконалення державного нагляду за страховими організаціями є Директива 2009/138/ЄС («Solvency II»).

«Solvency II» має на меті вирішення таких завдань:

- створити загальноєвропейські вимоги до капіталу та стандартів управління ризиками, які будуть застосовуватись замість вимог «Solvency I»;
- поліпшити захист власників страхових полісів;
- поліпшити міжнародну конкурентоспроможність страховиків і перестраховиків ЄС;

- поліпшити ризик-менеджмент страховиків і перестраховиків ЄС;
- забезпечити прозорість ринку [41].

Практика фінансового контролю, що будується на Solvency II складається з 3 компонентів (рис.3.3)

1) Вимоги до кількості. Українська модель є дуже спрощеною і невраховує ризиковість та структуру страхового та інвестиційного портфеля страховика. Тому була проведена адаптація кількісних вимог «Solvency II» для покриття ризику страхової діяльності з урахуванням специфіки українського страхового ринку.

2) В Україні діє Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринку фінансових послуг та контролює діяльність страхових компаній [25].

3) Ринкова прозорість. Український страховий ринок вважається непрозорим, чому сприяють, передбачені чинним законодавством, недостатні вимоги до розкриття інформації. Відповідно до нормативно-правових документів страховики незалежно від організаційно-правової форми зобов'язані публікувати бухгалтерський баланс та звіт про прибутки і збитки. Однак інформації, що міститься, недостатньо для повноцінного аналізу.

Рисунок - 3.3. Практика фінансового контролю, що будується на Solvency II

*Примітка: побудовано автором на основі даних [41, с.89].

Якщо ж розглянути основні із заходів підвищення надійності страхової компанії «ПЗУ Україна», то можна сказати, що покращенню інвестиційної стратегії сприяють такі дії, як:

1) Розміщення основної частки інвестиційних коштів страхової компанії на банківських депозитах, які мають високий міжнародний рейтинг надійності. При цьому депозити краще відкривати як на довгостроковий, так і середньостроковий періоди, тому що це дозволить знизити ризики різкої зміни процентних ставок і використовувати грошові кошти максимально ефективно.

2) Розміщення коштів в акції та облігації українських емітентів, при чому тут рекомендується більше зосереджуватися на вкладення в облігації, у тому числі в облігації внутрішньої державної позики (ОДВП), тому що цей напрям хоч і є менш прибутковим, чим інвестування в акції підприємств, проте менш ризиковим.

3) Інвестування коштів у цінні папери, що емітуються державою, оскільки це дозволить використовувати усі можливі напрями інвестування власних коштів компанії та коштів страхових резервів, згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування».

4) Здійснення інвестицій в основному в міжнародній валюті, що на рівні сучасної волатильності на ринку валют допоможе зменшити певний валютний ризик.

Оскільки перестрахові операції здійснюють великий вплив на рівень платоспроможності та збалансованості страхового портфеля, то потрібно акцентувати увагу на тому, що перестраховування забезпечує перерозподіл ризиків як на внутрішньому ринку, так і за його межами, запобігаючи їх акумуляції всередині країни. Загальновідомо, що при перестрахованні страховик, за результатами оцінки своїх фінансових можливостей, залишає на своєму утриманні тільки частину застрахованого ризику, а іншу його частину передає другому страховику. Завдяки перестраховуванню вирівнюються страхові суми, на які застраховані різноманітні об'єкти [39, с.95].

Отже, страхова компанія може підвищити свою надійність шляхом здійснення таких заходів, як: підвищення ефективності розміщення коштів, тобто інвестиційної діяльності; скорочення витрат на ведення справи; збалансування страхового портфеля; удосконалення тарифної політики; збільшення статутного капіталу; удосконалення перестрахових операцій.

Дотримання усіх наведених рекомендацій забезпечить надійність фінансового стану страхової компанії «ПЗУ Україна» на довготерміновий період, та допоможуть уникнути не бажаного спаду фінансової надійності (стійкості).

3.2 Agile-управління як напрямок підвищення надійності страхової компанії

На сучасному етапі розвитку інноваційних технологій все більш зростає потреба у пошуку гнучких методів управління у сфері фінансового управління. В умовах збільшення кількості і складності проектів, підвищення вимог до їх результатів гнучкі підходи до управління проектами стають необхідним інструментом для досягнення поставлених цілей. Тому використання Agile-філософії в практиці фінансового управління допомагає поліпшити швидкість і якість розробки продуктів, дозволяє своєчасно реагувати на зміну стратегії або вимог зовнішнього середовища. Відповідно до сучасного розуміння, agile – (спритний, швидкий, динамічний) – це набір принципів і підходів, що спрямовують ресурси організації на швидке створення продуктів, потрібних клієнтам. Agile-філософія – підхід до управління проектами і продуктами, орієнтований на динамічне формування вимог і забезпечення їх реалізації в результаті постійної взаємодії всередині самоорганізованих робочих груп, що складаються з фахівців різного профілю.

До основних критеріїв Agile-управління можна віднести: висока ймовірність змінити вимоги; орієнтований на людей контроль; завдання варіюється, час фіксований; співробітництво з командою; високий рівень прийняття змін та постійне коригування; автономні самокеровані команди; розподілене лідерство; неформальне спілкування; проектний цикл керується характеристиками продукту [26].

Організація такого типу використовує передові процеси, інструменти та навчання, які дозволяють успішно реагувати на появу нових конкурентів, швидкий прогрес у технологіях та раптові зрушення загальних ринкових умов. Вони зазвичай процвітають у неієрархічних організаціях без єдиного пункту контролю. У більшості організацій при створенні програмних продуктів люди, відповідальні за ті чи інші етапи проекту, знаходяться в різних, часто конфліктуючих між собою, підрозділах

У страховій компанії «ПЗУ Україна» на сьогоднішній день переважає адміністративно-командне управління, тобто усі рішення приймаються нагорі, та розприділяються по ієрархії. На нашу думку, ефективнішим був би перехід на децентралізовані методи управління. Тобто перенести центр прийняття рішень окремо на кожний офіс. Щоб керівник офісу, мав можливість самостійно впливати на роботу працівників, план виконання продажів, втілювати власне бачення розвитку управляючого ним офісу і тд. Agile-організації зосереджуються на налагодженні міцних партнерських відносин зі своїми клієнтами та швидкій адаптації рішень для задоволення їх змін.

На сьогоднішній день впровадження принципів Agile в управління компанією є досить поширеним зокрема і у фінансових та страхових компаніях. На рис. 3.4 зображено частку використання цього методу у різних сферах соціально-економічного життя.

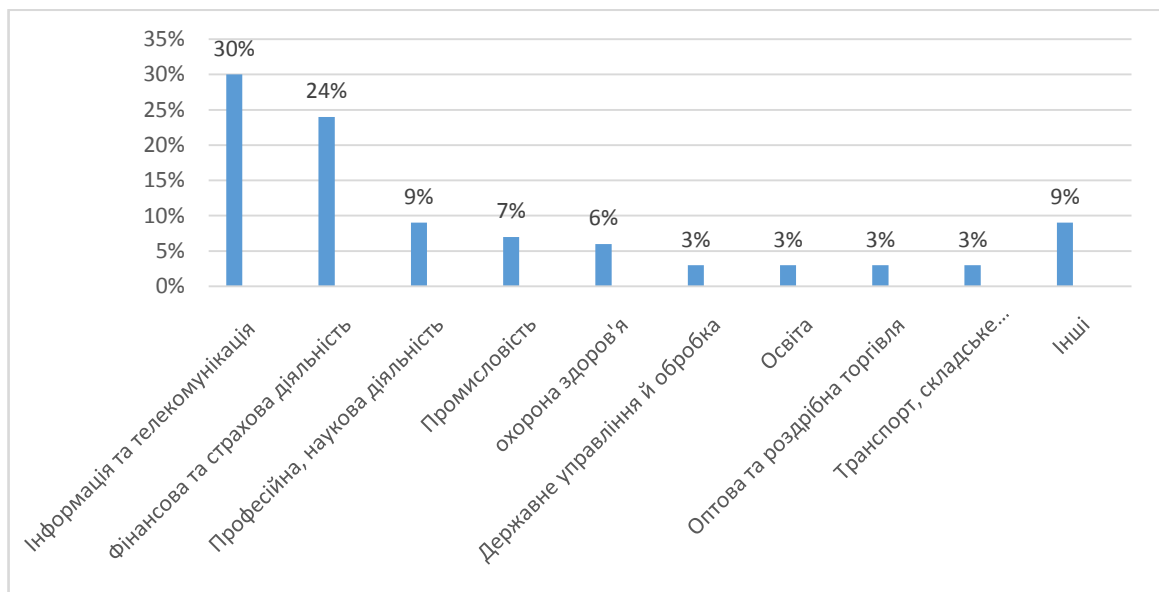

Рисунок - 3.4. Частки підприємств різних видів діяльності, що застосовують Agile-принципи.

*Примітка: побудовано автором на основі даних [13].

Як видно з діаграми фінансова та страхова діяльність є однією з тих сфер де застосування Agile-принципів є досить таки поширеним, та становить 24%.

На жаль, в Україні ця практика не має ще значного застосування, проте досвід іноземних країн показує, що Agile-принципи є ефективними засобами управління фінансовими установами.

Дослідивши рейтинг привабливості страхової компанії ПЗУ Україна, ми побачили що цей показник знаходиться в основному на задовільному рівні . Тому для підвищення клієнтоорієнтованості, рівня задоволення продуктами, послугами страхової компанії ПЗУ Україна, та найголовніше для підвищення її надійності, ми розробили трансформацію персоналу у Agileпростір. В основі цієї ідеї лежить Scrum який є одним із напрямів Agile-філософії розробки програмного забезпечення, передбачає гнучкість та адаптованість до кожного проекту та організації. Для успішного використання Scrum-методології важливе значення має планування та щоденні зустрічі. У плануванні беруть участь Власник продукту, Scrum-майстер та вся команда, визначаються задачі, виконавці та дедлайни у проект спринта. Нижче наведено ілюстрацію, того як має відбуватись робота команди, коли вона працює над спринтом [41, с. 75].

Розглянемо рис. 3.5, на якому відображено як саме повинен відбуватись scrum-процес у компанії.

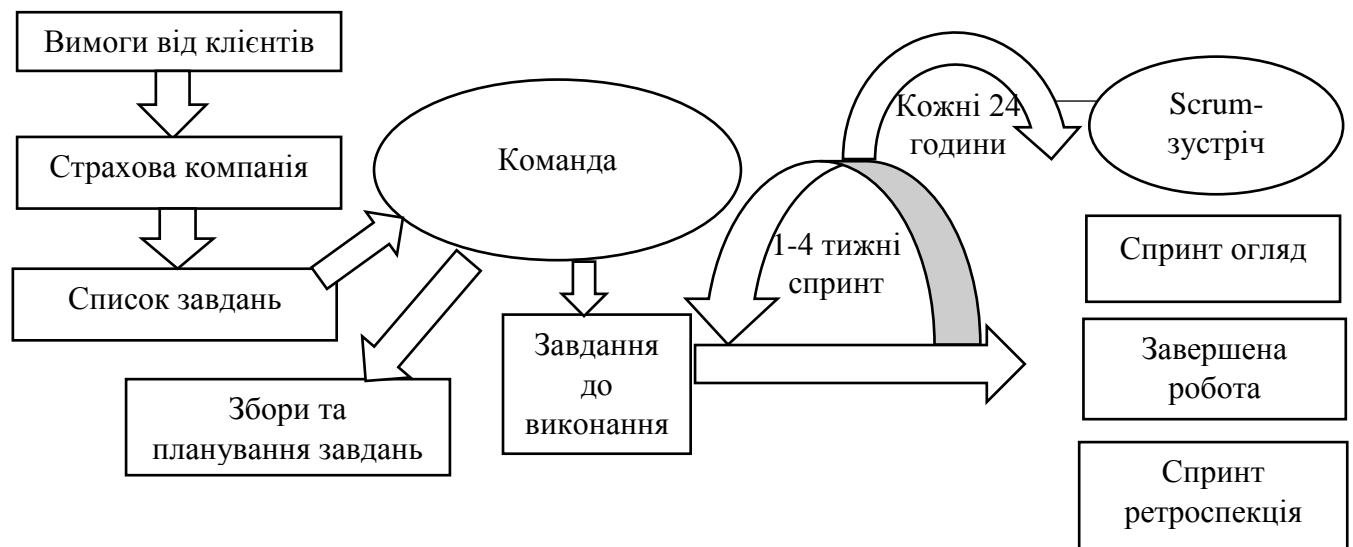

Рисунок - 3.5.Опис Scrum-процесу

*Примітка: побудовано автором

За методикою Agile, команда формує перелік генерованих ідей, шукаючи функції, які корисні для споживачів та призведуть до фінансових вигод. Вони також можуть вивчати існуючі проблеми або вже наявні внутрішні проекти та визначати, хто є замовниками та зацікавленими сторонами та який результат може бути отримано.

Потім команда визначає пріоритети завдань і розбиває їх на менші частини, вирішує як підійти до завдання та скільки часу це займе. Ці частки відомі якспринти.

Agile методи можна розпізнати за трьома основними характеристиками:

- мінімізація ризиків і втрат;
- робота в коротких циклах з постійним зворотним зв'язком;
- самоорганізовані команди.

Проаналізувавши роботу команди за минулий квартал, було визначено проблемні ділянки з продажу продуктів. Страхова компанія «ПЗУ Україна» продає найбільше договорів КАСКО ОСЦПВ, зелена карта(рис.2.3). Проте, інші також важливі види страхових продуктів не мають такої популярності у страховій компанії. Тому слід приділити увагу розробленню спринтів по збільшенню продажів інших страхових продуктів. Для того щоб запровадити Agileкультуру в організацію спершу потрібно провести навчання персоналу, розробити план, визначити головні цілі, та мету спринту. Для початку розрахуємо бюджет для реалізації цієї мети.

Таблиця 3.3 Калькуляція витрат для впровадження Agileу роботу страхової компанії «ПЗУ Україна»

Показник	Вартість,грн
Витрати на тренінги та коучинг	80000
Розробка програмного забезпечення (реєстрація на сайті для створення спринтів)	65000
Витрати на супутні ресурси та обладнання для роботи команди	10000
Витрати на Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи	50000
Тестування продукту	10000
Залучення маркетолога, тестувальника	25000
Витрати на просування продукту	50000
Проведення опитування клієнтів	5000
Залучення менеджера по роботі з негативними відгуками, оплата праці	15000
Загальна вартість	310000

Примітка*: складено автором.

Отже, для реалізації цього проєкту потрібно 310000 грн, для розробки і купівлі програмного забезпечення, залучення тренерів та коучів, витрати на опитування, тестування продукту.

Таблиця 3.4 План запуску нової Agile-команди

1 тиждень	Підбір учасників, тренінг по Agile для команди,
2 тиждень	Тренінг для лідера, огляд поточного стану підприємства, основні акценти та напрями подальшого розвитку
3 тиждень	Завершення оцінки, планування нульового спринта, щоденні зустрічі
4 тиждень	Коучинг з проведення щоденних стартапів, ретроспектива
5 тиждень	Оцінка і планування 1 спринта, коучинг по роботі
6 тиждень	Підготовка до планування 2 спринта, підтримуюче лідерство, ретроспектива
7 тиждень	Оцінка і планування 2 спринта, запуск спільноти практики
8 тиждень	Ретроспектива команди
9 тиждень	Оцінка і планування 3 спринта, подолання організаційних перешкод
10 тиждень	Технічна оцінка і рекомендації, підготовка до планування 4 спринта
11 тиждень	Оцінка і планування 4 спринта, коучинг команди за потреби
12 тиждень	Підготовка до щоквартального огляду, підготовка до планування спринта 5, оцінка зрілості команди, ретроспектива

*Примітка: складено автором на основі даних [Помилка! Невідомий аргумент ключа].

Agile-команда передбачає щоденні зустрічі команди, на яких будуть встановлюватись план дій кожного дня, обговорення проблемних моментів, генерування ідей, обговорення досягнутих результатів. Команда на кожний тиждень обирає собі новий спринт, та в кінці тижня звітує про нього. Лідер формує ретроперспективу у вигляді презентації результатів роботи команди. Спринт однієї команди, може бути актуальним і іншим командам, які почнуть працювати вже по діючій схемі. За квартал часу вже можна буде оцінити ефективність команди, побачити рейтинг оцінки надійності компанії з огляду клієнтів.

Якщо розглядати найбільш очікуваний результат – цей показник буде досягнутий протягом року після початку формування команди (якщо врахувати, що 1 квартал – формування та налаштування її роботи, 2 квартал – внесення корективів, впровадження локальних змін, 2-4 квартал – високий рівень продуктивності та інноваційної активності команди, впровадження інноваційних рішень у повномасштабне виробництво та отримання фінансових результатів від запропонованих змін).

Таблиця 3.5 Очікуваний результат від впровадження Agile-філософії у страховій компанії «ПЗУ Україна»

Показник	Очікуваний результат		
	оптимістичний	найбільш ймовірний	песимістичний
Збільшення продажів продуктів	+35%	+25%	+10
Збільшення позитивних відгуків клієнтів	+15%	+10%	+2%
Зменшення скарг поданих клієнтів	-20%	-15%	-5%
Зростання рейтингу страхової компанії	+5 позицій	+3 позицій	+1 позиція
Підвищення оцінки МТСБУ	+2	+1,5	+0,5

*Примітка: складено автором.

Як видно з таблиці 3.4 впровадження Agile-філософії, має позитивний вплив на рейтингові фактори надійності страхової компанії «ПЗУ Україна». А саме зростання об'єму продажу продуктів, за рахунок розробки та реалізації нових продуктів, пропонування додаткових «смаколиків для клієнтів». Також при будь-якому з сценаріїв розвитку відбудеться покращення діяльності страхової компанії. Відповідно якщо страхова компанія буде забезпечувати вимоги та потреби страхувальника збільшаться позитивні відгуки та рекомендації компанії клієнтів, та відбудеться підвищення оцінки МТСБУ.

Отже, Agile управління – сучасний і зручний формат управління, здатний вирішити проблеми класичного проєктного менеджменту. Тому він високо цінується там, де потрібно створювати інноваційні проєкти. Agile-команда – це спосіб якісно реалізувати наявні ідеї з мінімізацією витрат усіх необхідних ресурсів за короткий термін; створення інноваційних продуктів від етапу генерування ідей до запуску на виробництво. Впровадження Agile, у роботі страхової компанії ПЗУ Україна підвищить її надійність, та сприятиме ефективному управлінню діяльністю компанії у майбутньому періоді, підвищить кваліфікацію працівників, та покращить клієнтський досвід.

ВИСНОВКИ

У процесі написання магістерської роботи здійснено узагальнення теоретико–методичних основ управління надійністю страхової компанії «ПЗУ Україна», встановлено такі основні положення:

1. Визначено, що на сьогоднішній день не існує чіткого визначення що таке надійність страхової компанії, як у законодавстві України, так і серед науковців існує безліч трактувань відповідно до цієї теми. Тому, розглянувши різні визначення було запропоновано власну дефініцію надійності страхової компанії - це здатність фінансової установи постійно забезпечувати ефективну діяльність, протистояти зовнішньому і внутрішньому впливу, зберігати можливість виконувати свої зобов'язання вчасно і в повному обсязі; а також бути клієнтоорієнтованою, конкурентноспроможною, займати лідерські позиції на страхову ринку, мати гарну репутацію, та мати позитивні відгуки клієнтів. З'ясовано, що надійність страхової компанії поділяється на фінансову та оціночну. Фінансова охоплює такі показники, як: платоспроможність, ліквідність, рентабельність, прибутковість. Оціночна надійність в свою чергу включає: входження до міжнародної фінансової групи, рівень оцінки клієнтів, відсоток скарг клієнтів, строки розгляду заяв про виплату та ін.

2. Встановлено, що для забезпечення вчасного прийняття управлінських рішень, стосовно надійності страхової компанії повинна бути розроблена ефективна система управління надійністю страхової компанії. Вона є досить складною, так як включає багато аспектів. Суб'єкти управління поділяються на внутрішніх та зовнішніх. До зовнішніх відносять: НБУ, державні наглядові органи. До внутрішніх відносять: різні відділи у страховій компанії. Відповідно кожний суб'єкт чинить вплив на підконтрольний йому об'єкт, використовуючи при цьому різні методи, механізми та інструменти впливу. Тому ефективне управління надійністю страхової компанії визначається ефективністю управління усією системою, та кожною її складовою окремо.

3. Здійснено оцінку впливу рейтингових факторів на надійність страхової компанії «ПЗУ Україна», та визначено:

- страхова компанія ПЗУ Україна входить до міжнародної фінансової групи, частка іноземних власників становить 83,22%;

- страхові премії значно перевищують страхові виплати за весь аналізований період;

- страхова компанія «ПЗУ Україна», швидко здійснює страхові відшкодування, а саме у термін до 60 днів, цей показник становить 68,36% в середньому за 5 років.(нормативне значення 51%) Страхові випадки, які були покритті терміном до 90 днів становлять 78,14% в середньому за 5 Років (нормативне значення 62%). У рейтингу надійності страхових компаній має задовільний та високий рівень. За оцінками МТСБУ отримала «зелене світло світлофора» за усі проаналізовані 5 років.

4. Проаналізовано діяльність СК «ПЗУ Україна» за 5 років та виділено наступні фактори надійності страховика. Відбувся приріст страхових премій, в той час як страхові виплати не мають суттєвого зростання. Збільшилась частка автономії від перестраховування на 9,2% у 2021 році порівняно з 2017 роком, у компанії достатній рівень капіталізації (41,79%). Фактичний запас платоспроможності на будь-яку дату перевищує нормативний запас платоспроможності. Відбулося збільшення активів страховика та зменшення його зобов'язань. Про високу надійність свідчить високий рівень виплат - 60,54%. Спостерігається помітний приріст показників ділової активності та дуже високий рівень зовнішньої підтримки.

Проте були помічені і деякі негативні фактори впливу на надійність страхової компанії «ПЗУ Україна»: зниження коефіцієнта фінансової спроможності у 2020 році, що є негативним явищем, адже може поставити під загрозу платоспроможність компанії щодо виконання своїх зобов'язань; зниження ліквідності страхових резервів, через коливання ліквідних активів страхової компанії «ПЗУ Україна». Тому, провівши фінансовий аналіз надійності СК «ПЗУ Україна», можна стверджувати, що усі показники знаходяться на задовільному рівні, страхова компанія гнучка та вчасно

реагує на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Проте виявлені проблеми можуть негативно впливати на надійність страхової компанії, та потребують розробки ефективних та сучасних методів впливу на надійність страхової компанії.

5. Сформовано загальні напрями покращення надійності страхової компанії, серед яких можна виділити підвищення ефективності розміщення коштів, тобто інвестиційної діяльності. Найефективнішими напрямками інвестування коштів страховою компанією «ПЗУ Україна» було визначено: 1) інвестування у нові страхові продукти, розширення мережевих каналів продажу; 2) інвестування у держані облігації; 3) інвестування у розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування і іншої інноваційної продукції. Саме ці напрями інвестування дозволять збільшити страхові резерви страховика, що в свою чергу призведе до зростання коефіцієнта фінансової спроможності, збільшить ліквідність страхових резервів. Також слід переглянути: збалансування страхового портфеля та удосконалення тарифної політики.

6. Запропоновано у страховій компанії «ПЗУ Україна» застосувати Agile-філософію, як напрямок удосконалення роботи персоналу з клієнтами. Що передбачає перехід на децентралізовані методи управління, підвищення клієнтоорієнтованості, розробку нових продуктів для клієнтів, підвищення рівня оцінок діяльності компанії з боку клієнтів. Це вдасться досягти за рахунок розробки спринтів, які дозволяють мінімізувати ризики і втрати; створити вмотивовану команду, яка працює на результат; швидко реагувати на зміни та адаптовуватись під потреби клієнтів. Результатом запропонованої оптимізації є збільшення продажів продуктів на 25%, збільшення позитивних відгуків клієнтів на 10%, зменшення поданих скарг на 15%, зростання рейтингу страхової компанії, як мінімум на 3 позиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М.М. Страхування: навчально-методичний посібник. Житомир: ЖДТУ, 2017, 184 с.
2. Ачкасова С.А. Мардоян Є.Г.Визначення сутності та факторів впливу на платоспроможність страхової компанії. Фінансовий простір.2016.№ 2 С.7-13.
3. Баланс (Звіт про фінансовий стан) СК «ПЗУ Україна » на 31 грудня 2017 р. https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/PZU_NL_FS_Ukr_2017.pdf
4. Баланс (Звіт про фінансовий стан) СК «ПЗУ Україна » на 31 грудня 2018 р. URL:https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/PZU_NL_FS_Ukr_2018.pdf
5. Баланс (Звіт про фінансовий стан) СК «ПЗУ Україна » на 31 грудня 2019 р. URL:<https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/information/fin-zvitnist-pzu-ukraina-2019.pdf>
6. Баланс (Звіт про фінансовий стан) СК «ПЗУ Україна » на 31 грудня 2020р. URL:<https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/information/consolidated-FS-with-AR-2020.pdf>
7. Баланс (Звіт про фінансовий стан) СК «ПЗУ Україна » на 31 грудня 2021р. URL:<https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/information/2021.pdf>
8. Бойко А.О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»: збірник наукових праць. 2010. № 7 (25). Ч. 4. С. 36-50.
9. Бутиріна В. М. Концептуальні основи фінансової стійкості страхових організацій. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Сер. : Экономика и управление. 2013. Т. 26, № 1. С. 20-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2013_26_1_5
10. Внукова Н.Н. Моделирование прямого регулирования развития страхового рынка Украины. Страхова справа. 2010. - № 3. С. 21-27.
11. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник. Київ: Знання, 2011. 391 с.
12. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч.посіб. Київ: КНЕУ, 2007. 328 с.

13. Гвоздь, М. Я., Злидник, Ю. О. (2018). Agile – нова методологія менеджменту: теоретичні аспекти. Економіка та управління підприємствами, №25, 230–235.

14. Герасимова І. Ю. Система фінансових важелів та її вплив на фінансову стійкість страхових компаній в умовах глобалізації. Економічний простір. 2015. № 103. С. 118-128.

15. Горбач Л.М., Каун О.Б. Страхування. К. Вид-во "Кондор", 2010. 520 с.

16. Єрмошенко А.М. Визначення поняття фінансової безпеки страховика та її категорій. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 4. С. 46-51

17. Жук Т. Підвищення рівня надійності страховиків: що пропонує регулятор. Юридична газета. 2015. № 50–51 (496–497). С. 20–21.

18. Журавльова О. Є. Особливості впливу факторів на фінансову стійкість страхових компаній. Ринок цінних паперів України. 2013. № 1-2. с. 39 - 45.

19. Залєтов О. Державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. №3(180)/2016. С. 25–32.

20. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) СК «ПЗУ Україна » за 2017 р.: Форма №2.URL:https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/PZU_NL_FS_Ukr_2017.pdf

21. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) СК «ПЗУ Україна » за 2018 р.: Форма №2.URL:https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/PZU_NL_FS_Ukr_2018.pdf

22. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) СК «ПЗУ Україна » за 2019р.: Форма №2.URL:<https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/information/fin-zvitnist-pzu-ukraina-2019.pdf>

23. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) СК «ПЗУ Україна» за 2020 р.: Форма №2. URL:<https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/information/NL-FS-signed-2020.pdf>

24. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) СК «ПЗУ Україна » за 2021 р. URL: <https://www.pzu.com.ua/admin/upload/file/information/2021.pdf>

25. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері послуг URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>

26. Комарова К. Agile-філософія як інструмент використання гнучких підходів в публічному управлінні. Аспекти публічного управління Т.8 Спецвипуск 1 2020р.

27. Криченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С. Банківський менеджмент. навч. посіб. Київ. Знання-Прес, 2002. - 438с. Ачкасова С.А. Мардоян Є.Г. Визначення сутності та факторів впливу на платоспроможність страхової компанії. Фінансовий простір. 2016. № 2 С.7-13.

28. Кучерівська С.С. Фінансова стійкість страхових компаній : дисертація... канд.екон.наук : 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит. Тернопіль, 2010. 261 с.

29. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого економіста Сергія Юрія. «Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу» м. Кам'янець-Подільський, 01 лютого 2023 року.

30. Моторне (транспортне) страхове бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/>

31. Нацкомфінпослуг удосконалює систему пруденційного нагляду за страховими компаніями. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <https://nfp.gov.ua/news/1555.html?PrintVersion>

32. Незалежний журналістський бізнес-портал. URL: <http://mind.ua/>

33. Ненно І. М. Прогнозування фінансового розвитку страхової компанії. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2008. Т. 12. Вип. 21, ч. I. С. 47-54.

обліку та оподаткування: реалії часу»: зб матеріалів учасн. II Міжнар. наук-практ. Інтернет-конфер. Присвяч. пам'яті вид. укр. вчен. екон. Сергія Юрія. (збірник на друці).

34. Озерова А. Г., Левкович О. В. Управління фінансовою стійкістю страхової компанії. *Бізнес Інформ.* 2020. №7. С. 230–235. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-230-235>

35. Олійник В. М., Бондаренко Є. К. Поняття фінансової стійкості страхової компанії та елементів впливу на неї. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2014. Вип. 39. С. 149-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pprbsu_2014_39_18

36. .

37. Осадець С.С. 2002. *Страховання: підручн. вид. 2 ге, перероб. і доп.* Київ: КНЕУ, 2002. 599 с.

38. Офіційний сайт Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>

39. Письменна Т. В. Управління збалансованістю страхового портфеля: дискурс в теорію та погляд на сучасну практику. *Вісник Тернопільського національного економічного університету: науковий журналТНЕУ.* Тернопіль, 2016. Вип. 2. С. 90-101.

40. Пікус Р.В., Заколюжний В.О. Інноваційний розвиток страхової діяльності як основа підвищення її ефективності. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка.* 2015. №168. С.72-80.

41. Попова І.В. *Фінансовий контроль страхових організацій: дис. наздобуття ступеня канд. екон. наук.* Київ, 2015. С.125.

42. Портал для професіоналів в управлінні проектами та бізнесом. Керівництво по запуску Agile-команд: веб-сайт. URL: <https://pmjournal.ru/articles/obzory/rukovodstvo-po-zapusku-agile-komand/>

43. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активівстраховика: Розпорядження Нацкомфінпослуг України від 23.02.2016 р. № 396. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0417-16>

44. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від від 05.07.2012. № 5090-VI. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>

45. Про страхування: Закон України від 07.03.96 № 85/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

46. Рейтинг страхових компаній України 2015. <http://investfunds.ua/news/rejting-strahovyh-kompanij-2015-forbes-ukraina-131339/>

47. Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків : розпорядження Держфінпослуг від 17.03.2005 № 3755. URL: http://expert-rating.com/data/upload/PI-ratings/rk_gosfinuslug_3755_strah.pdf

48. Розпорядження Нацкомфінпослуг від 17.03.2005 № 3755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3755486-05#Text>

49. Роменська А. Механізм ефективного управління страховою компанією. Економічний аналіз. 2011 р. Випуск 8, ч.1. URL: <https://econ.a.at.ua/>

50. Руденко В. Страховиків врятували від дефіциту. URL: <https://finclub.net/ua/analytics/strakhovykiv-vriatuvaly-vid-defitsytu.html>

51. Сова О. Ю. Проблематика забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні економічні дослідження» м. Краматорськ. 12 лютого 2017 року. С.1-7.

52. Сорохан К.А. Крушинська А.В. *Наукові підсумки 2021 року зб матеріалів учасн. XXVI Міжнар. наук-практ. інтернет-конф. Одеса, 2021 Ч. 2, 216 с.*

Сорохан К.А. Крушинська А.В. *Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського*

53. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній (методологія оцінки та механізми забезпечення): дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит. Суми, 2011. 418с.

54. Фурман В.М., Філонюк О.Ф., Ніколенко М.П. Стратегічне управління страховою компанією. Монограф. Київ, КНЕУ 2008, 440с.

55. Цуркан І. М., Остапенко А. О. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. Ефективна економіка. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7766>.

56. Шевчук О.О. Методологічні аспекти застосування ринкового підходу до оцінювання вартості страхових компаній: Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна. 27(2), 2017, 81-84.

57. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість та шляхи її забезпечення: дисертація... канд.екон.наук : 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит. Харків, 2007. 187 с.

58. Columbia business school. Center for Excellence in Accounting and Security Analysis: -Analysis and valuation of insurance companies. URL: <http://www.columbia.edu/~dn75/Analysis%20and%20Valuation%20of%20Insurance%20Companies%20-%20Final.pdf>

59. Global InsurTech funding tops \$3bn in 2018. 2019. URL: <https://fintech.global/global-insurtech-funding-tops-3bn-in-2018/> (дата звернення: 16.01.2020).

60. Haywood M., 2018. Era of Insurance Innovation Is Upon Us. 2018 URL: <http://insurancethoughtleadership.com/era-of-insurance-innovation-is-upon-us/> (дата звернення: 18.01.2020).

61. Insurance Technology: 11 Disruptive Ideas to Transform Traditional Insurance Company with Machine Learning, APIs, Blockchain, and Telematics. 2018. URL: <https://www.altexsoft.com/blog/finance/insurance-technology-7-disruptive-ideas-to-transform-traditional-insurance-company/> (дата звернення: 19.01.2020).

62. Insurance Top. URL: <https://forinsurer.com/>

63. Ivashkiv I., Korol S., Klochan V., Klochan I. and others. Strategies for sustainable socio-economic development and mechanisms their implementation in the global dimension: collective monograph. Sofia, Bulgaria: VUZF Publishing House "St. Grigorii Bogoslov", 2019. Vol. 2. 367 p., PP. 81-90.

64. Klapkiv L., Klapkiv J. Technological innovations in the insurance industry. *Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na rynku using finansowych*. 2017. №26. C.67-78.

65. Methodology for assigning reliability ratings to insurance companies. URL:https://raexpert.eu/files/Methodology-Full-Reliability_Ratings-Insurance_companies_V3.pdf.

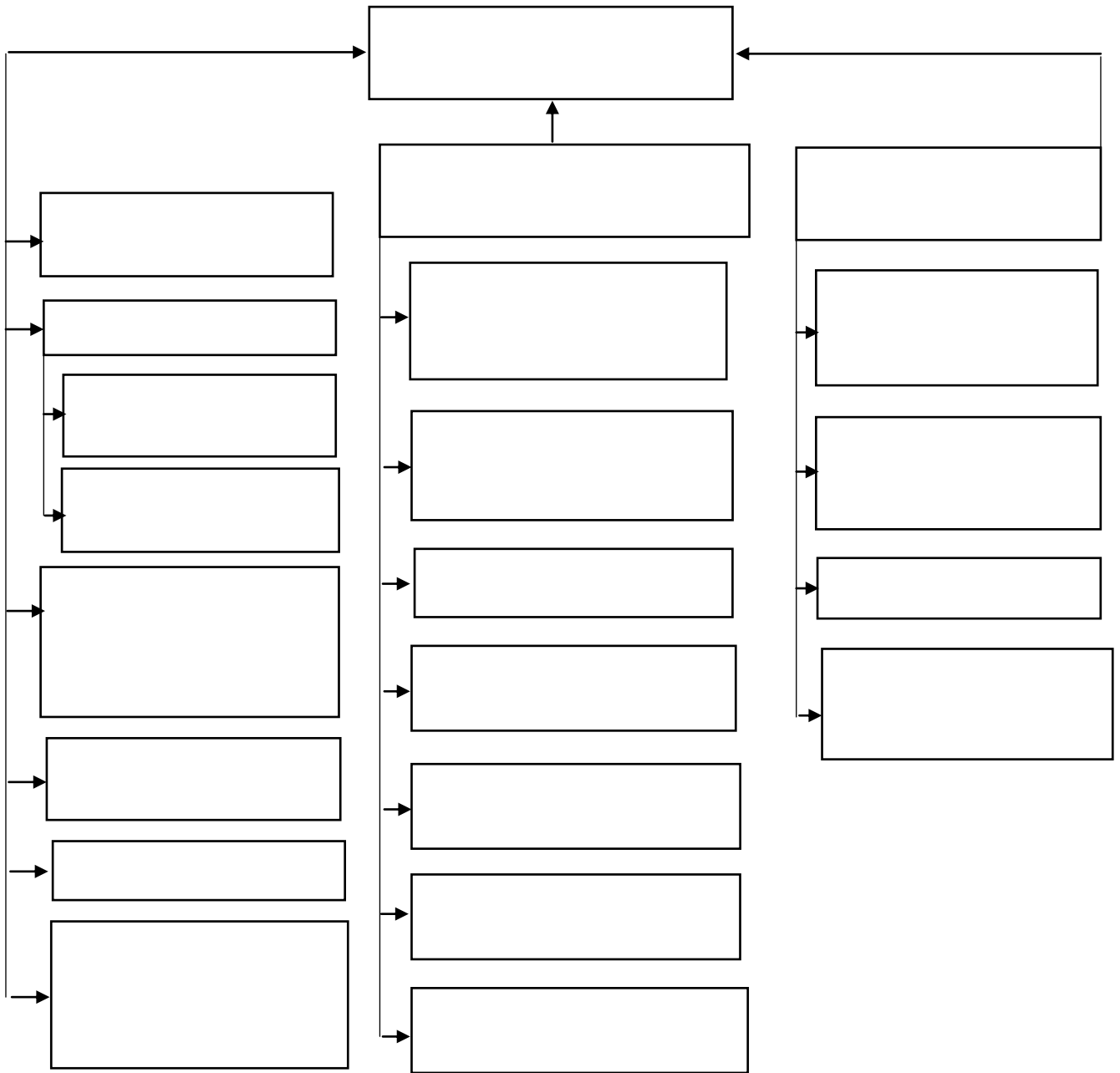

Рисунок А1. Організаційна структура СК «ПЗУ Україна»

Примітка*: складено автором.